

— R ý m a ř o v s k ý —

horizont

Čtrnáctideník regionu Rýmařovska

číslo 23/2013

vyšlo 17. 12. 2013

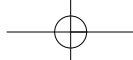
cena 20 Kč

Kostely a kaple Rýmařovska

Foto: M. Marek

slovo starosty

*Vážení spoluobčané,
dovoľte mi, abych vám s nadcházejícími vá-
nočními svátky a novým rokem 2014 po-
přál klidné a spokojené prožití svátečních
dnů v kruhu svých nejbližších, bohatou na-
dílku a do nového roku pevné zdraví, štěstí
a spokojenost.*

*Dny volna využijte k večerní procházce po
novém náměstí, k odpočinku a k zamyšlení
nad uplynulým rokem. Nově získané síly,
předsevzetí a elán věnujte v novém roce
k realizaci svých osobních plánů a naplnění
svého života.*

K tomu vám přeji hodně štěstí.

*Ing. Petr Klouda,
starosta*

na úvod

Vážení čtenáři,
ani letošní ročník Rýmařovského hori-
zontu se neobejde bez speciálního celo-
barevného vydání, jímž se vždy na konci
roku společně vracíme do historie tohoto
regionu. Letošní téma je se svátečním ča-
sem spojeno zcela bytostně, neboť právě
o Vánocích navštěvují kostely a kaple
nejen věřící, ale všichni, kdo chtějí zažít
atmosféru svátků narození Ježíše Krista,
ať při bohoslužbě či při některém z ad-
ventních a vánočních koncertů.
Tématu církevních památek jsme se
v našem čtrnáctideníku věnovali v seriá-
lu Historické pozoruhodnosti Rýmařov-
ska celé tři roky. Zmapovali jsme historii
i současný stav kostelů a kaplí v celém
historickém okrese Rýmařov od jeho
nejstarší osady Huzové po Starou Ves.
Pro potřeby letošního zvláštního vydání
jsme museli seznam památek poněkud
zkrátit, proto v něm nejsou zahrnuty kos-
tely sv. Jiljí v Huzové, kostel sv. Jiří

v Lomnici, kostel václavovský, dětři-
chovský či tylovský, ani drobné sakrální
památky, kterým byla v seriálu věnována
pozornost. Přesto doufáme, že vás exkur-
ze po domech Páně užšího Rýmařovska
zaujme a potěší, zvláště v těch přípa-
dech, kde se díky úsilí obcí, církví, ob-
čanských sdružení i jednotlivců daří
chátrající památky zachraňovat a vracet
jim jejich někdejší krásu i účel.
Za cennou pomoc při přípravě tohoto
čísla, zejména za textové podklady a in-
formace, děkuji Mgr. Jiřímu Karlovi,
Ing. Františku Rehtoríkovi, P. Bohumi-
lu Měchurovi, Mgr. Kamile Hýžové, Mgr.
Pavlu Cepkovi, Jaroslavě Charvátové
a Igoru Hornišerovi. Za pořízení fotogra-
fií Ing. Miloslavu Markovi, Mgr.
Bohumilu Švédovi a Mgr. Jiřímu Ko-
nečnému, za poskytnutí historických po-
hlednic soukromým sběratelům Ing.
Oldřichu Píkrýlovi, Jaroslavu Hrub-
novi a Jaroslavu Vávrovi. ZN

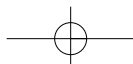

Křížová cesta v Rudě

*Děkujeme všem zákazníkům
za projevenou důvěru v roce 2013
a přejeme příjemné prožití vánočních svátků,
hodně zdraví, pracovní i osobní úspěchy
a zachování přízně v nadcházejícím roce 2014*

**AUTO
KONEČNÝ
NON-STOP**
tel.: 604 639 963

Kostely a kaple Rýmařovska

Farní kostel sv. archanděla Michaela v Rýmařově

První nepřímé zprávy o existenci kostela v Rýmařově pocházejí z 1. poloviny 14. století, lze však předpokládat, že svatostánek, původně snad dřevěný, byl ve městě vystavěn již dříve. Kamenný chrám byl postaven pravděpodobně v období let 1340-1380. Poloha mimo městské centrum, u hradeb nad prudkým svahem, odpovídá obranné funkci kostela, kterou měl plnit v době válek. Kolem chrámu se do druhé poloviny 17. století rozkládal hřbitov. Kostel s čelní věží se objevuje na mapách moravského markrabství Pavla Fabricia ve značně zjednodušených vedutách (1569 a 1575) a také na Schmidtově vedutě města z roku 1693.

Nedatovaná zpráva vložená mezi dvě jiné z let 1331 a 1333 v Olomouckém nekrologiu obsahuje jméno prvního známého rýmařovského faráře Rodosia. Další zpráva, z 5. února 1350, hovoří o propuštění rýmařovské farnosti z olomoucké diecéze a jejím přičlenění k biskupství litomyšlskému, o rok později byla podřízena děkanátu v Huzové, v roce 1419 děkanátu v Úsově.

Nejstarší část kostela, presbyterium se starou sakristií, nese dosud rýsy vrcholně gotického slohu. Z původních šesti pilířů apsidy jsou dobře viditelné jen tři, další dva jsou zčásti obezděny přístavbami a poslední zmizel v přístavbě mladší části sakristie. Gotické prvky jsou ale zřetelné v celé dispozici chrámu, v přítomnosti původně vysokých úzkých oken prosvětlujících loď či v bosáži nároží nejstarší části budovy.

Kostel během staletí několikrát vyhořel a byl přestavován. Velké požáry celého města jej zasáhly v letech 1405, 1559, 1561, 1609 (při oslavách svátku sv. Michaela), 1668 (při oslavách svátku nejsvětější Trojice) a na Velikonoce 1790. Při posledním požáru shořelo celé město, kostel ovšem zůstal poškozen méně a uchoval si tak stopy předchozích přestaveb, které vrcholně gotický sloh obohatily o prvky pozdně gotické, renesanční a barokní. V barokním slohu je vystavěna boční Růžencová kaple, vybudovaná roku 1688 pro potřeby právě vznikajícího Růžencového bratrstva (hnutí propagujícího užívání růžence při bohoslužbě) díky podpoře Marie Alžběty z Dietrichsteinu, rozené Hoffmannové z Grünbüchlu, janovického hejtmana Jiřího Hassnika a farníků.

Schmidtova veduta z r. 1693

Hranolovitá věž kostela pochází ze 17. až 18. století, původně byla vyšší (až 50 m) a zakončená jednoduchou jehlancovitou helmicí. Současný tvar helmice získala při opravě v roce 1818. Vstup na věž umožňuje dřevěné šnekové schodiště umístěné na počátku 17. století ve válcovém přístavku vlevo od hlavního vchodu. Od 17. století je v hřebeni střechy umístěna zvonice s lucernou a barokní cibulí, jež stávala zhruba uprostřed střechy haly a později se posunula téměř k apsidě. V roce 1845 byly pořízeny věžní hodiny z dílny brněnského hodináře Satze.

Adaptace kostela po požáru v dubnu 1790 vnesla do jeho vzhledu prvky klasicismu a empíru, v Růžencové kapli nicméně převládá duch baroka, neboť tato část chrámu zůstala ohně ušetřena. Patrně tehdy byla zkrácena či zcela zazděna některá okna presbyteria a lodi. Zdobí je vitráže z 19. či nejdříve z počátku 20. století s postavami světců. Nová sakristie byla přístavěna v roce 1937, úpravami prošla ve 20. století i kaple a přibýly boční vstupy.

V polovině 16. století převládlo na panství luterské vyznání. Za zástavního pána Šimona Edera převzali protestanti všechny kostely s výjimkou kaple V Lipkách a kostelíku sv. Václava ve Skalách. V interiéru michaelského kostela se vliv luteránů projevil vestavbou postranních tribun (empor) pro potřeby literátského bratrstva, v sakristii se zachoval ederovský erb, na tribuně či dřevěné postranní lavici najdeme erby Jany Apoleny z Kolovrat a jejího muže Ondřeje Hoffmanna z Grünbüchlu a Střechova. Vlivem luteránského obrazoborectví zmizel starší gotický inventář, sochy a obrazy, s výjimkou sousoší Anny Samotřetí, jež bylo uloupeno až v roce 1974. V roce 1664 byli pod podlahu presbyteria pohřbeni manželé Wolfgang Bedřich z Grünbüchlu a Marie Magdaléna hraběnka z Losensteinu, oběti epidemie černých neštovic. Jejich dcera Marie Alžběta byla později významnou donátorkou kostela.

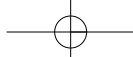
Luteránští pastoři byli z panství vyhnáni roku 1625 a kostely byly vráceny katolické církvi. Během invaze Dánů a poté Švédů se však katoličtí kněží i věřící museli skrývat, masová rekatolizace proběhla teprve po opakované jezuitské misii a po vydání dekretu královského tribunálu v Brně roku 1665. V roce 1681 byl kostel zasvěcen sv.

Děkujeme Vám!

Podhorská nemocnice a.s., člen skupiny AGEL, děkuje velice všem pacientům za důvěru, zaměstnancům za dobře odváděnou práci a obchodním partnerům za dosavadní spolupráci.

Všem přejeme pohodové Vánoce a úspěšný rok 2014.

**Podhorská
nemocnice**
Člen skupiny AGEL

archandělu Michaelovi (původní zasvěcení bylo během let převahy protestantského vyznání zapomenuto).

Nejzajímavější částí interiéru je kněžiště s neobvyklou hvězdicovou klenbou. Tento typ bývá datován do období renesance, což dosvědčuje zpráva o novém zaklenuť presbyteria v době oprav v letech 1609-1618. Dřevěný oltář nepřiléhá k zadní stěně presbyteria, ale je volně postaven v prostoru. Oltářní menza (sokl s otvorem nahore pro uložení ostatků svatých) nesla kdysi křídlový oltář a mohla by být původní.

Oltář v Růžencové kapli je zasvěcen Panně Marii a sv. Dominikovi, oltářní obraz z roku 1725, který zachycuje i sv. Kateřinu Sienskou, namaloval Jan Kryštof Handke, jeho olej na plátně se sv. Janem Nepomuckým umístěný taktéž v kapli pochází již z roku 1729, kdy byl světec svatořečen.

Hala kostela je šesticí sloupů s arkádami rozdělena na tři lodi, hlavní loď je vyšší než postranní. Dispozice je vrcholně gotická, klenba a štuková výzdoba v klasicistním stylu jsou pozdější, stejně jako vnitřní vybavení - dřevěné tribuny, lavice, oltáře, kazatelna, dveře do

sakristie. Boční oltáře jsou zasvěceny sv. Josefu a Panně Marii. Do roku 1907, kdy proběhly poslední významné rekonstrukce a změny interiéru i fundusu ve stylu secese a neorenesance, byl vnitřní prostor vybaven jednodušší neogotikou. Rekonstrukce interiéru značně změnila celý vzhled, zjasnila jej a dobově modernizovala.

Z prvních správců rýmařovské farnosti je kromě zmíněného Rodosia znám jen jistý Petr (1503) a po něm řada protestantských pastorů, např. Kryštof Raschke, Jiří Kranewitz, Kryštof Handke, Ondřej Flaccius, Rafael Aichler, Martin Raimann či Tomáš Scholz, po nichž nastoupila éra katolických kněží, z nichž prvním byl roku 1625 Jan Schnurpfeil. Mezi nejzajímavější katolické správce rýmařovské farnosti patří odpůrce čarodějnických procesů Jiří František Pabst (od 1668) nebo jeho nástupce Matyáš Eusebius Leander Schmidt, autor nejstarší veduty města z roku 1693. Také mezi novodobými kněžími byly zajímavé osobnosti, např. jazykovědec Mons. prof. ThDr. Vojtěch Tkadlčík nebo oblíbený ThDr. František Vaňák, pozdější olomoucký arcibiskup, který se mimo jiné zasloužil o renovaci kaple V Lipkách.

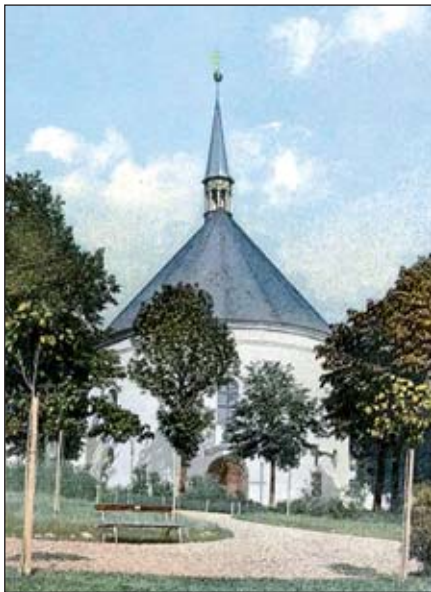
Z textů Jiřího Karla ZN

Kaple Navštívení Panny Marie V Lipkách

Pokud bychom přijali místní tradici nálezu základního kamene s letopočtem 1428 v prostoru nynější kaple V Lipkách, mohli bychom připustit existenci dalšího rýmařovského svatostánku mimo okruh městských hradeb. Starší kaple z hrázděného zdiva, původně prý zasvěcená sv. Anně a Panně Marii, je znázorněna na Schmidově vedutě města. Její vznik se však klade až do období renesance. Roku 1555, v době nástupu luterství na Rýmařovsku, již musela delší dobu stát. Tehdy byla spolu s kostelíčkem sv. Václava ve Skalách jako jediná ponechána k dispozici katolíkům. V její blízkosti sídlila až do roku 1772 poustevna (poslední poustevník Antonín Skolaut zemřel ve věku 92 let) a v předpolí byl v 17. a 18. století hřbitov pro oběti morových epidemií z okolních vsí.

Současná barokní kaple zvaná V Lipkách je výsledkem přestavby z počátku 18. století. Rozhodnutí strhnout starou a vybudovat novou kapli nad městem padlo někdy před rokem 1710 a kromě děkana a radních se na něm podílela majitelka panství Marie Arnoštka Dietrichsteinová z janovické linie Hoffmannů z Grünbüchlu.

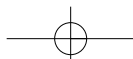
Autorem návrhu kaple byl rýmařovský zednický mistr Friedrich Höbner, s nímž spolupracoval i jeho syn Cyprian. 1. října 1710 po položení základního kamene zahájili stavbu na oválném půdoryse základů. Hrubá stavba byla hotová už v roce 1713 a roku 1716 dokončenou kapli vysvětil rýmařovský děkan Jan Ferdinand František Ratschker (je zpodoběn jako ústřední postava kněze ve zlatém ornátu na Handkově fresce nad varhanami). Vys-

ké zdi z kamene a cihel nesou kopuli, kterou Höbnerové podepřeli čtyřmi korintskými sloupy zasahujícími do oběžné cihlové klenby a opatřenými umělým mramorem. Obvod kaple obíhá tribuna, přístupná čtyřmi úzkými schodišti. Za hlavním oltářem je ukryt vstup do sakristie. Kapli osvětluje osm velkých oken s ozdobnými obloukovými záklenky a dvě malá elipsovité okénka pod tribunou. Podlahu původně kryly čtverce z kvalitní břidlice, v sedmdesátých letech byly nahrazeny hnědě polévanými keramickými dlaždicemi. Vnější plášť chrámu je velmi střídme zdoben pilastry a obloukovými nadokenními římsami. Také pískovcový vstupní portál s později přidaným aliančním znakem Aloise Harracha a Marie Dietrichsteinové je poměrně nekomplikovaný, stejně jako boční vchody se jmény Anna (Aña), Marie (v originále Maria) a třetí s nepřesným vročením (erbaut 1711). Nad hlavním vstupem a průčelním oknem jsou v nice téměř v podstřeší umístěny plastiky dívčí Panny Marie a její matky sv. Anny.

Hlavní půvab a hodnotu kaple však tvoří její vnitřní výzdoba. Fresky po celé ploše stěn a stropu jsou dílem olomouckého malíře Ferdinanda Nabotha a jeho žáka, janošovského rodáka Jana Kryštofa Handkeho, který práci mistra dokončil po jeho předčasném skonu během roku 1715. Handke Nabothovy fresky doplnil v prostoru nad

Přejeme všem našim zaměstnancům a partnerům příjemné prožití vánočních svátků a do nového roku hodně štěstí, zdraví a spokojenosti.

hlavním vchodem vlastní rozměrnou malbou, která znázorňuje Pannu Marii s děťátkem vznášející se na oblaku se srpem měsíce nad čtyřmi antickými sloupy a oknem. Handke vytvořil roku 1724 také hlavní oltářní obraz, zachycující přivítání Panny Marie sv. Alžbětou před porodem sv. Jana Křtitele.

Základním tématem freskové výzdoby je modlitba Zdravas královno (Salve regina). Ústřední fresku s motivem korunování Panny Marie na Královnu nebes a andělů nesoucích koruny a královské tituly doplňují čtyřlísty s výjevy naplněnými křesťanskou mystikou a medailony s portréty světců včetně sv. Floriána hasícího hořící Rýmařov, patrona města sv. archanděla Michaela a sv. Hilária, patrona janovického panství, a dekorativní pás s postavami andělů hrajících na hudební nástroje. Osmidílný cyklus maleb na horní stěně tribuny Tajemství sv. Růžence, život Kristův od Zvěstování Páně po Nanebevstoupení Panny Marie, je již dílem pozdějšího anonymního malíře.

Mohutný hlavní oltář s černými sloupy s typickou barokní polychromií zdobí kromě Handkova obrazu a dalších prvků čtveřice zdařilých dřevorezéb zemských světců, sv. Prokopa, sv. Václava, sv. Zikmunda a sv. Vojtěcha. Kazatelnu zdobí postavy Učitelů církve a evangelistů. Boční oltáře jsou zasvěceny sv. Barboře, již představuje lidová nebo poměrně stará soška světky gotického vzhledu, čtrnácti svatým Pomocníkům, sv. Antonínu Paduáskému, sv. Anně a sv. Janu Nepomuckému, jemuž tvo-

ří rámeček další zemští patroni, sv. Ludmila se sv. Václavem a moravští věrozvěsti sv. Cyril a sv. Metoděj. Pozoruhodný je též iluzivní polychromovaný soubor Křížové cesty od neznámého řezbáře z počátku 20. století, jež sem přenesl ThDr. František Vaňák z kostela Povýšení svatého Kříže ve Staré Vsi.

Součástí kaple jsou též tři prosté náhrobníky. Největší z nich uzavírá před hlavním oltářem hrobku, v níž je pochován děkan Ratschker, po levé straně jsou další dva. První pochází z původní kaple a patří městskému písaři Johannu Schindlerovi, který zemřel roku 1654, a další janovickému rentmistrovi Fridrichu Josefu Sauerovi, jež zemřel roku 1731. V červenci 1883 po zásahu blesku zničil šindelovou střechu kaple se zvonice požár. Oheň se podařilo rychle uhasit, aniž by byla vlastní kaple poškozena. Významnější škody nenapáchalo ani její ostřelování sovětskými dělostřelci 7. května 1945. O uchování kaple Navštívení Panny Marie se zasloužil především rýmařovský farář ThDr. František Vaňák. Vzdělaný a oblíbený kněz zachránil ve své farnosti řadu církevních památek, avšak nejvíce péče věnoval právě kapli V Lipkách. Podařilo se mu postupně získat potřebné finance a v letech 1958-1974 nechal kapli zrestaurovat do dnešní podoby. Práce se ujal restaurátor a akademický malíř František Sysel z Kroměříže. Stavba musela být později stažena dvěma pásy ocelových lan a zatím čeká na novou vnější omítku. *Z textů Jiřího Karla ZN*

Klášterní kaple Panny Marie Lourdské

10. října 1867 byla v Rýmařově vysvěcena dívčí škola, kterou vedla matka představená konventu františkánek třetího stupně Helena Braunerová. Františkánky přišly do Rýmařova z opavské kongregace. Výuka byla zahájena 15. října a školu navštěvovalo 220 dívek. Roku 1870 došlo k rozporům rakousko-uherského státu s církví, což ohrozilo výuku vedenou řeholicemi, ale po jednání s úřady zůstal stav na městské škole nadále zachován.

Františkánky pak získaly s pomocí olomouckého arcibiskupa Fürstenberka pronájem dvou domů Franze Wankeho na Janovické (nyní Sokolovské) ulici pro zamýšlené založení místní církevní školy. Roku 1872 ukončily svou činnost na městské škole a přešly do pronajatých objektů. Oba patrové domy měly již dříve jednotnou fasádu. Sestry je adaptovaly ke školským účelům a tím byly připraveny na otevření soukromé církevní školy, již povolil stát 20. prosince 1872. Matka představená vypracovala učební plán a již 5. března 1873 bylo možno otevřít klášterní měšťanskou dívčí školu s internátem. Dvě otevřené třídy se okamžitě zaplnily. Škola získala ohlas po celé Moravě a velký zájem přinutil sestry otevřít 10. října 1873 třetí a roku 1876 čtvr-

tu třídu. Mezitím zakoupilo olomoucké arcibiskupství budovy pro františkánský řád.

V roce 1884 začala generální představená pomýšlet na vybudování konventní a zároveň školní kaple, neboť dosud sestrám sloužila nevelká a nevyhovující špitální kaple sv. Josefa. Pobídkou se stala též donace Franze Neubauera, který věnoval na podporu stavby větší kaple 2 500 zlatých. Realizaci plánu pověřila představená schopného místního stavitele Johanna Schuberta. Už v dubnu 1885 mohl stavitel předložit plán vzorné neogotické kaple s neorománskými prvky, kterou odsunul od původní uliční linie a oddělil od cesty ozdobnou tepanou mříží. Kaple zároveň oddělila navazující objekt, který měl sloužit k ubytování duchovního správce. 24. dubna téhož roku byl položen základní kámen. Členitá stavba s náročnými prvky byla dokončena již roku 1886 a 21. října téhož roku zasvěcena Panně Marii Lourdské. Světitel byl otec Queis s asistencí pátera Davida a za účasti představených ostatních domů řádu.

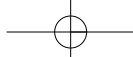
Oltář nesl sochu Panny Marie Lourdské s plastikami sv. Františka z Assisi a sv. Josefa. Stěny a klenutí zdobila bohatá fresková výzdoba a další plastiky. Roku 1894 přibily malované okenní vitráže od různých dárců a 1895 vyzdobil kapli malíř Eduard Klinek z dolnoslezských Babic. Po odchodu sester v roce 1960 byla budova církevní školy a internátu včetně kaple pronajata na 99 let Hedvě Rýmařov. Kaple sloužila jako skladiště špinavých a zaolejovaných vyřazených stavů. V sedmdesátých letech byl kostel z popudu podniků Hedva zbourán a nahrazen nevzhlednou přístavbou internátu tkadlen. V současnosti zde sídlí soukromá škola Prima. *Z textů Jiřího Karla ZN*

**RÝMAŘOVSKÁ
PEKÁRNA**
Rýmařovská pekárna s.r.o.
Národní 443/26, 795 01 Rýmařov
Tel.: 554 211 459, Fax: 554 230 122
e-mail: rymarovska.pekarna@tiscali.cz

Vedení firmy a zaměstnanci
děkují věrným zákazníkům a odběratelům
za projevenou důvěru a přejí všem
příjemné prožití vánočních svátků, vše nejlepší,
hodně zdraví, pracovních i osobních úspěchů
a zachování přízně
v novém roce 2014

Špitální kaple sv. Josefa

V roce 1691 vyrostla díky hraběnce Marii Alžbětě z Dietrichsteinu též raně barokní špitální kaple sv. Josefa za Horní bránou (dnešní nám. Svobody) jako součást prvního významnějšího léčebného zařízení v Rýmařově. Kaple byla vysvěcena 31. března 1692. Špitál s bránou a kaplí je dobře vidět na vedutě města z roku 1693. Špitál byl podle faráře Schmidta založen roku 1660 nejspíše Wolfgangem Bedřichem Hoffmannem z Grünbüchlu a je patrně totožný s nemocnicí pro panské zaměstnance. Na počátku 19. století se stala již empirizovaná kaple součástí konventu františkánek třetího stupně. 7. května 1945 ji nikoli vážně poškodila sovětská dělostřelba. Přes odpor fary a památkářů byla kaple ve druhé polovině padesátých let zlikvidována.

Z textů Jiřího Karla ZN

Nemocniční kaple sv. Josefa

S osobností představené františkánek Helenou Braunerovou je spojeno i založení rýmařovské nemocnice. Roku 1898 uspořádala dobrovolnou sbírku pro Jubilejní nadaci císaře Františka Josefa I. k založení okresní nemocnice a další sbírkou shromáždila potřebný kapitál k zakoupení stavební parcely. V roce 1905 koupila na konci Hornoměstské ulice pětilánový pozemek, který pak darovala městu, aby jej pohnula k další aktivitě. Roku 1904 dodal stavitel Johann Schubert plány na stavbu léčebného zařízení a v roce 1911 byla stavba s pomocí státní dotace zahájena. 2. prosince 1912 nemocnice přijala první pacienty. Nová nemocnice měla i vlastní kapli zasvěcenou sv. Josefovi. Její interiér je zachycen na dobové pohlednici. Po válce byla kaple odsvěcena a sloužila jako kantýna pro zaměstnance a pacienty. Dnes je v jejích prostorách tělocvična.

Z textů Jiřího Karla ZN

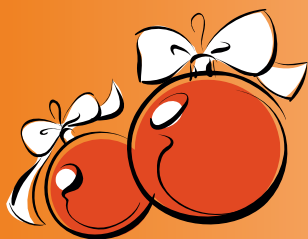

Evangelický kostel na Okružní ulici

Evangelický kostel na Okružní ulici, v současnosti využívaný Církví československou husitskou a Českobratrskou církví evangelickou i jako civilní obřadní síň, je nejmladším z rýmařovských svatostánků. Jednoduchá jednolodní stavba s věží byla vystavěna v letech 1937-1938 podle plánu rýmařovského architekta a stavitele Ernsta Dürschmida. Prostá evangelická modlitebna s prvky funkcionalismu

vznikla v budově původní stolárny, kterou věnoval její majitel církvi v roce 1936. Spolu s budovou byly církvi převedeny také pozemky dalších majitelů (v dokumentaci jsou uvedeni Josef Dostal, Arnold Pfeifer a Paula Englisch) včetně pastvin, lesů, zahrad a polí. První mše se v modlitebně konala 10. května 1938. Po válce byla budova přidělena husitské církvi.

ZN

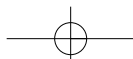
Vedení společnosti **RD Rýmařov přeje** všem zaměstnancům, spolupracovníkům, zákazníkům a čtenářům

Rýmařovského horizontu **hodně zdraví štěstí a spokojenosti v novém roce 2014.**

RÝMAŘOVSKÉ DOMY

...duši jim daly stromy.

Kostel sv. Maří Magdaleny v Horním Městě

Nynější farní kostel byl vybudován z kamene v letech 1611-1612, za Ondřeje Hoffmanna z Grünbüchlu a Střekova. Poměrně brzy nato, 9. září 1659, udeřil do kostela blesk, takže vyhořela střecha. Již za rok byl chrám obnoven a do nové věže byl roku 1702 zasazen pískovcový portál, kde je tato historie zaznamenána.

Kostel je zasvěcen sv. Maří Magdaleně. Hlavní oltářní obraz představuje její obrácení u stolu farizea Šimona. Namaloval jej v roce 1768 Jan Kryštof Handke. Kromě oltářního obrazu vlastní

kostel ještě další Handkovo dílo, které vévodí levému bočnímu oltáři a znázorňuje Pannu Marii Karmelskou, jak podává ochranný škapulír Šimonu Stockovi. Handke obraz věnoval hornoměstské družině škapulířového bratrstva, k němuž patřila jeho rodina. Třetí Handkův obraz malovaný pro kostel v Horním Městě, Ošetřování sv. Šebestiána, je v šumperském muzeu a namísto něj visí nad pravým bočním oltářem obraz sv. Šebestiána od Josefa Hübsche.

Zvláštností hornoměstského kostela jsou dva chóry nad sebou, protažené do lodi až k bočním oltářům. Jsou dřevěné, zdobené ornamenty a výjevy z Poslední večeře Páně a křížové cesty. Autorem těchto děl je jinak neznámý malíř Weintritt. Na první desce, proti pravému bočnímu oltáři, je dobový výjev s motivy dolování, na poslední je zobrazen zástup věřících s duchovním v čele a hornoměstským kostelem v pozadí.

Původní varhany byly malé, roku 1716 byly postaveny větší, a proto se musel zvětšit i zadní chór. Z druhých varhan, které postavil varhanář Halbich z města Libavé, dnes zbyla jen krásná bohatě vyřezávaná a zlacená skříň. Podíl na zkáze varhan měl červotoč, ale i teplovzdušné topení z roku 1940. Nynější malé varhany byly zakoupeny roku 1953 v Přísku z veřejné sbírky, do níž přispěli obyvatelé Horního Města. Pocházejí ze zrušené kaple v Českých Budějovicích.

Na hlavní kostelní věži byly tři zvony. Poprvé byly odvezeny za 1. světové války, v roce 1916. Nové tři zvony byly pořízeny roku 1923, avšak za 2. světové války je stihl stejný osud. Zůstal zde jen je-

den malý zvon, který sloužil pro všechny potřeby. Na věži přilehlé kaple sv. Anny byl zavěšen druhý zvon, také malý, přenesený z kaple ve Ferdinandově (1962). V červnu 2002 byly do provozu znovu uvedeny věžní hodiny, jejichž renovaci prováděl Daniel Macháč z Rýmařova a financovala obec Horní Město.

K pravé straně presbytáře byla roku 1741 přistavěna kaple sv. Anny, rotunda se třemi oltáři a kopolí, kterou v roce 1746 vyzdobil uničovský malíř Ignác Oderlický unikátní freskou. Roku 1825 fresku opravil šternberský malíř Adolf Kleiner. O sto let později, v roce 1928, ji nevhodně přemaloval místní malíř Julius Wagner, který silně obtáhle kontury zobrazených postav a vnitřní plochy vyplnil jednolitou vrstvou barvy. Postavy kvůli tomu silně zploštlý a ztratily původní barvy i výrazy tváře. Fresky navíc trpěly vnějšími vlivy, vlhkostí a otřesy způsobenými dopravou na nedaleké silnici. V roce 2000 byla na kapli položena nová střešní krytina a o rok později byla stavba stažena ocelovými lany, aby byla staticky zabezpečena proti otřesům. V letech 2000 až 2001 proběhlo díky finanční podpoře Česko-německého fondu budoucnosti a rodáků z Horního Města a přifařených obcí náročné restaurování fresky, jež prováděla restaurátorka Romana Balcarová z Opavy. Pečlivé odkrývání jednotlivých vrstev přemaleb odhalilo původní podobu nádherné fresky. Autor fresky se podepsal na dolním okraji kopule krátkým nápisem: *Ignác Oderlický z Uničova tyto obrazy namaloval roku 1746*. Poblíž je druhý nápis, který potvrzuje autorství přemalby: *Julius Wagner z Horního Města tyto obrazy podle díla Oderlického namaloval roku 1928*.

Kolem kostela byl až do roku 1842 i hřbitov. Druhý byl založen na okraji obce, avšak kvůli obnovenému dolování bylo v roce 1955 pohřbívání v Horním Městě zakázáno, neboť pod hřbitovem vede hlavní štol. Zůstal zde jen kříž. Své zemřelé Hornoměstští pohřbívají ve Skalách.

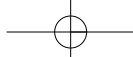
Kostel sv. Maří Magdaleny s kaplí sv. Anny procházejí opravami, které mají zachránit cenný exteriér i interiér tohoto chrámu. V padesátých letech byly mimo jiné renovovány a zabezpečeny chóry, které však opět začínají vykazovat potřebu nových záchranných prací. Opravy kostela pokračovaly s jistými obtížemi a s velkým podílem dobrovolníků i za normalizace. Ačkoliv se společenská situace po revoluci v roce 1989 uvolnila a byl obnoven zájem o rekonstrukci církevních památek, finančních prostředků se stále nedostává a opravy probíhají pomalu. Zatím se po částech renovuje střecha, v interiéru byly postupně renovovány dřevěné části mobiliáře, např. zpovědnice z roku 1910.

Z textů Bohumila Měchury ZN

**Klidné prožití vánočních svátků,
hodně štěstí v novém roce 2014
přejeme všem spolupracovníkům,
zaměstnancům a dobrým lidem.**

Kostely a kaple Hornoměstska

Patrně nejvýznamnější z filiálních kostelů je **skalský kostel sv. Václava**, který byl spolu s torzem ohradní hřbitovni zdi prohlášen kulturní památkou. Původní kostel byl dřevěný, o něco větší než ten současný a měl i faru. Traduje se, že jej nechala postavit Sidonie Heidenreichová, která má u hlavního oltáře náhrobní kámen. (U hlavního oltáře jsou ještě dva náhrobní kameny, které patří zdejšímu rychtáři a jeho manželce.) Je na něm vyobrazení ženy v životní velikosti ve starobylém úboru a nápis, který hlásá: *Léta Páně 1572, dne 23. října v Pánu zesnula paní Sydonia von Fels. Kež je jí Bůh milostivý zde i tam na věčnosti. Amen.* Podle legendy však byla Sidonie pohřbena v přední kostela, aby po ní lidé šlapali, protože i ona „pošlapala“ svou šlechtickou čest. Mělo jít údajně o dceru tyrolského hraběte, která se zamilovala do hajného svého otce, byla potrestána vyhnanstvím na Rýmařovsko a po smrti potupně pohřbena pod práh skalského kostela. Hrdinka této romantické pověsti skutečně existovala. Sidonie Heidenreichová vlastnila ve Skalách dvůr, hospodářský komplex, dodnes stojící u silnice z Rýmařova a sloužící jako chovná stanice pro koně. Pravděpodobně měla spojení s místními doly, snad byla ženou či dcerou místního horního úředníka. Dle německých kronik vystavěla Sidonie skalský kostelík pro české bratry, tzv. pikarity, kteří se zde měli usadit. Z jiných pramenů však víme, že skalský kostel sloužil po nástupu luterství na Rýmařovsku jako jeden z mála katolíkům.

Nynější kostel byl postaven v roce 1812 a zasvěcen sv. Václavu. Oltářní obraz, který vznikl už pro původní chrám, namaloval Jan Kryštof Handke v roce 1749. Během generální opravy interiéru chrámu v 80. letech byly staré lavice nahrazeny vyřazeným nábytkem ze zrušené janočické zámecké kaple. V roce 1985 byly do Skal převezeny varhany ze zdevastované kaple v Křivě. Kostel stojí uprostřed starého hřbitova, který je od roku 1962 místem posledního odpočinku také pro hornoměstské a po rozšíření i pro stříbrnohorské zesnulé.

Kapli ve Stříbrných Horách vystavěli osadníci teprve v letech 1769 až 1773, za starostování Eliáše Scholze, a zasvětili ji Nejsvětější Trojici. Kromě toho se zde velmi ctíla sv. Anna. Kaple má neogotický oltář z třesňového dřeva, zdobený figurkami 12 apoštolů, který vyřezal místní tkadlec Klestil a na den sv. Anny roku 1897 posvětil farář Jan Zajíc. Kaple sice prošla četnými opravami vnějšku i interiéru, nicméně dnes se již nevyužívá a postupně zarůstá náletovým porostem.

Ke Stříbrným Horám patřila také osada Ferdinandov, kterou roku 1755 založil hrabě Ferdinand Harrach pro kolonisty z Krušných hor. Z pů-

Skalce

vodních dvanácti domů, hospody a kaple zbyly již jen dva novější domky využívané k rekreaci a samotná svatyně. **Kaple Navštívení Panny Marie ve Ferdinandově**, byla postavena teprve roku 1839 a vybavena vším potřebným včetně zvonu (nyní v poboční kapli sv. Anny hornoměstského kostela slouží jako umíráček). Poté, co se lidé z Ferdinandova vystěhovali, zůstala kaplička napospas vandalům, pastevcům dobytka,

Interiér kostela ve Skalách

Stříbrné Hory

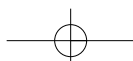

Děkujeme Vám za Vaši přízeň, kterou nám věnujete již více než 10 let.
Do dalších let Vám přejeme mnoho štěstí a zejména zdraví
z Vaší lékárny AVION. Krásný rok 2014

LÉKÁRNA AVION

Nám. Míru 216/3, Rýmařov

kteří ji využívali jako skryš za špatného počasí, a myslivcům, kteří si z ní udělali posed. Kaple byla posléze v tak ubohém stavu, že jí hrozila demolice. Zachránilo ji její jedinečné umístění v krajině a zájem zdejší rodačky, řeholní sestry františkanky Assumpty, žijící v Opavě, která navázala kontakty s rodáky žijícími v Německu. S jejich finanční pomocí a díky práci dobrovolníků z Rýmařova, Horního Města, Skal a Stříbrných Hor byla kaple zvaná též „perla krajiny“ opět zrenovována. V roce 1992 byla nově vysvěcena.

Kaple sv. Jana Křtitele v Dobřečově stojí na horním konci vesnice. *Dobřečov*

Stavět se začala roku 1847 a vysvěcena byla roku 1853. Ještě předtím zde byl hřbitov a malá zvonice. Od počátku 60. let 20. století obec trpěla stálým úbytkem obyvatel. Kaple se díky tomu začala využívat k bohoslužbám jen příležitostně.

Kostel v Rešově je vyhlášen kulturní památkou. V obci stál původně dřevěný kostel zasvěcený sv. Kateřině, oblíbené světici Karla IV. Po Bílé hoře byl Rešov filiálkou Rýmařova a patřil k němu až do doby, kdy se stalo Horní Město samostatnou farností. Poté patřil k Hornímu Městu, ale vždy usiloval o osamostatnění, což se mu částečně podařilo ve druhé polovině 18. století. V listopadu roku 1777 se kaplan Karel Honig přestěhoval z Horního Města do Rešova. V roce 1784 byl Rešov povýšen na kuracii a stál už blízko samostatné farnosti. Oficiálně po-

tvrzeným rešovským farářem se však stal teprve Adolf Parm v roce 1912.

Roku 1758 byl v Rešově postaven nový, zděný kostel, který však brzy nato po úderu blesku vyhořel. Oheň tehdy zachvátil nejen kostel a faru, ale i přes třicet domů. Poté byl kostel znovu postaven a zasvěcen patronce sv. Kateřině. Oltářní obraz této světice pro něj namaloval Jan Kryštof Handke společně se svými žáky.

Další zpráva o blesku je z roku 1810, tehdy uhořel do věže. Zvon se zřítíl, probořil klenbu, poškodil oltář a zabil učitele a jednoho chlapce, který mu pomáhal zvonit

proti bouři. Dnešní zvon je z roku 1766. Přečkal obě světové války. V roce 1907 dostal rešovský kostel díky veřejné sbírce, kterou uspořádal učitel Felix Kunz, nové varhany, postavené firmou Rieger z Krnova. V roce 1910 byly varhany posvěceny a v tomtéž roce byly zakoupeny také nové věžní hodiny.

Po roce 1945 Rešov zažil výměnu obyvatelstva, několik let živého ruchu, i turistického, který sem přitahovaly a dosud přitahují nádherné vodopády, ale také znárodnění, jež postihlo budovu fary, ztrátu samostatnosti obce, zrušení školy a pozvolné vyliďování. Kostel pomalu chátral a byl opravován především díky dobrovolníkům. Ačkoliv dnes žije v Rešově jen několik stálých obyvatel, bohoslužby se v kostele konají pravidelně.

Z textů Bohumila Měchury a Jiřího Karla ZN

Ferdinandov

Rešov

Kostely Tvrdkovska

Do mikroregionu Tvrdkovska náleží tři obce - Tvrdkov, Ruda a osada Mirotíněk. V roce 1784 byl Tvrdkov již samostatnou farností, vyfařenou z Horního Města. Její součástí se stal v tomtéž roce i Mirotíněk. V roce 1994 však byla tvrdkovská farnost zrušena a podřízena Rudě, resp. Hornímu Městu.

Kostel v Tvrdkově byl dostaven roku 1776 a zasvěcen sv. Antonínu Paduánskému. Předtím zde byl pouze hřbitov a dřevěná zvonice. (Přesto se v některých pramenech objevuje zmínka, že již roku 1735 namaloval známý malíř Jan Kryštof Handke pro filiální kostel

v Tvrdkově obraz sv. Rafaela.) V blízkosti kostela stojí socha Panny Marie Immaculaty z roku 1848, od roku 1963 nesoucí statut kulturní památky.

Za první světové války byly z tvrdkovského kostela společně s cínovými svícny a měděnými tympány odvezeny původní zvony, včetně památného zvonu z roku 1601. Pro válečné účely byly vyňaty rovněž kovové píšťaly z varhan, nebyly však již odeslány a po několika letech mohly být opět instalovány do varhan. Je to jediný případ v tomto kraji, kdy byly pro válečné účely zabráný i hudební nástroje.

Veselé Vánoce
a šťastný nový rok
všem zákazníkům a zaměstnancům

Druhé zvony, zavěšené a posvěcené roku 1924, byly opět odvezeny během druhé světové války.

Osada **Mirotíněk**, dnes zcela rekreačního rázu, svůj vlastní kostel nemá a zřejmě ani nikdy neměla. Uprostřed obce, poblíž pozůstatků zdejší dědičné rychty, je možno nalézt pouze zvoničku se zvonem z roku 1743. Ani zdejší hřbitov, nyní již neužívaný, není příliš starý, letopočet založení na hlavním hřbitovním kříži uvádí rok 1926.

Ruda spadala až do roku 1758 do farnosti Dolní Dlouhá Loučka, v roce 1774 se zdejší expozitura osamostatnila jako samostatná kuracie a v roce 1851 byla povýšena na farnost. Do roku 1758 stála v Rudě pouze zvonička se zvonem z roku 1583 a hřbitov. Na místě současného kostela byla původně zahrada. Roku 1755 se zde ovšem odehrála zvláštní událost, která je dodnes pokládána za hlavní impuls k vystavění kostela. Královský sudí Ferdinand Gröschelsberger jel společně s uničovským radním lesem k rudskému mlýnu. Koně, kteří táhli jejich vůz, se náhle splášili a vůz se sesul do rokliny. Oba cestující však vyvázli bez újmy. Za záchranu svého života, kterou oba úředníci připisovali Panně Marii, nechali v Rudě vystavět kostelík. Stavba byla dokončena v roce 1758 a zasvěcena Panně Marii Sněžné. Jí patří i oltářní obraz s bohatě zdobeným pozlaceným rámem, kopie obrazu Maria Maggiore z římského kostela P. Marie Sněžné. Na událost, která výstavbě kostela předcházela, upomíná obraz v přední kostela, na němž je zachycen výjev se splašenými koňmi. K pozoruhodným částem vybavení kostela patří rovněž starobylé varhany z roku 1762, dílo Jana Schwarze z Města Libavé, poslední funkční

výtvar tohoto varhanáře. V době největšího rozmachu obce započal zakladatel kostela s výstavbou další církevní stavby - křížové cesty. Budování pískovcových sousoší, představujících čtrnáct zastavení, bylo zahájeno roku 1760. Unikátní památka barokního sochařství prožívala společně s obcí všechny strážně následujících let, krajní výkyvy počasí i dějinné zvraty. Podle kronik se dne 15. srpna 1938, po několika měsících extrémního sucha, nad Křížovým vrchem strhla prudká bouře, při níž byl bleskem usmrcen místní výměnkář Johann Fischer. Během vzdušných soubojů 2. světové války zase bylo jižně od

Křížového vrchu svrženo šest leteckých bomb. Nádherná křížová cesta však přestála všechny pohromy dvou století své existence bez větší újmy a mohla být roku 1963 prohlášena státní kulturní památkou. V letech 1987 a 1988 byla restaurována. Každý rok v létě, na první srpnovou neděli, se zde koná slavnostní pouť, na kterou se sjíždějí věřící z širokého okolí i ze zahraničí.

Významnou kapitolou života Rudy bylo zdejší působení P. Jana Blokši (1861-1923), kněze, přítele Jaroslava Vrchlického a význam-

Tvrdkov

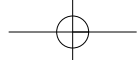
ného znalce díla Danta Alighieriho. Není bez zajímavosti, že Blokšova zásadní stať *Dante Alighieri, jeho doba, život a spisy* vznikala právě v době jeho pobytu na severní Moravě. Jako farář působil v Rudě v letech 1897 až 1901 a předtím byl sedm let profesorem češtiny a katechetou na Vyšší lesnické škole na Sovinci.

Z textů Bohumila Měchury a Vlastimila Kopečného ZN

Ruda

Ondřejovská kaple sv. Anny

Poměrně mladá kaple sv. Anny, umístěná v centrální části Ondřejova na malé plošině ve stráni po levé straně silnice (ve

směru od Rýmařova), byla vybudována na místě původní dřevěné zvonice. Vzhledem k tomu, že Ondřejov dlouho neměl vlastní chrám, navštěvovali zdejší věřící kostel archanděla Michaela či kapli V Lipkách v Rýmařově. Teprve v roce 1900 si Ondřejovští vystavěli vlastní jednoduchou kapli.

Pozornost si zaslouží především dřevěný vyřezávaný oltář, v jehož horní části je plasticky znázorněn symbol ze znaku obce - trojice jetelových trojlístků, představující v křesťanské symbolice sv. Trojici. Jetelový trojlíst coby atribut sv. Patrika také poukazuje k očistě od pohanství. Nad ozdobnou římsou oltáře vyniká původní oltářní obraz sv. Anny neznámého autora. Ve věži kostela je zavěšen zvon z roku 1908.

Ondřejovská kaplička je dosud využívána. Každoročně v létě zde probíhá svatoanenská pouť, na kterou se sjíždějí lidé z širokého okolí, včetně původních německých obyvatel. Ještě poměrně nedávno, za působení ThDr. Františka Vaňáka, se v kapli dokonce křtilo. V roce 2008 byla dokončena renovace kaple, včetně odvodnění stavby, opravy fasády, osazení nových dveří a výmalby interiéru, a kaple byla nově vysvěcena. ZN

Stránské a filiální kostel sv. Kateřiny

Nejpozději roku 1616 nechal Jan Kobylka ve Stránském postavit kostel, podle dochovaných paralel (Velká Štáhle apod.) můžeme soudit, že v pozdně gotickém slohu, čemuž odpovídá i dnešní dispozice. K němu patřila i fara s protestantským pastorem. Luteránský kostel nebyl logicky zasvěcen žádnému patronovi. Teprve v období rekatolizace se dostal do rukou katolíkům, kteří jej nejspíše již tehdy zasvětili sv. Kateřině. Dříve se chodilo na mše do nedalekých Albrechtic, kde se chrám vzpomíná už roku 1351.

Nynější barokní kostel sv. Kateřiny pochází z období kolem roku 1749 a zřejmě využil starší stavby. Samo zasvěcení je zajímavé, nelze opominout, že bývá obvykle gotické, sv. Kateřina byla totiž vřele uctívána patronkou Karla IV. a víra panovnicka se přenesla i mezi ostatní obyvatelé českých zemí. Dlouho se však kostelík z nové tváře neradoval, neboť jej již roku 1768 poznamenal úder blesku. Jeho opravu dootovali roku 1780 místní rodáci bratři Schieblové. Téměř po stu letech fungování byla asi roku 1795 zrušena fara v místech dnešní myslivny, neboť tehdy byly rozprodány farní pozemky. Kostel tak zůstává dodnes filiálním, bohoslužby vykonává kněz, který dochází z Rýmařova, dříve asi albrechtický. S kostelem požívá státní ochranu jako kulturní památka též původní brána a ohradní zeď. Inventář kostela není sice příliš bohatý, ale

uměřený a zvláště některé plastiky jsou velmi půvabné. Za podívání stojí i kvalitní kamenné plastiky nedaleko před branou.

Od 19. století proslulo Stránské jako středisko malířů na skle a patrně i na plechu. Malovalo se v zimním období, podobně jako v řadě dalších jesenických vesnic, na nevelkých skleněných deskách v negativu, případně na vyškrabaném středu zrcadel, lacinými práškovými barvami pojenými žlutkem. Práce musela být dobře promyšlena, protože se místy vrstvila a byla někdy doplňována pozlátkem, tj. nesmírně tenkou zlatou folií. Někdy si lidoví umělci troufli i na rozsáhlejší práce, např. na soubor zastavení křížové cesty.

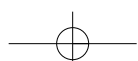
Při opravě zdi hřbitova kolem kostela byla objevena větší torza náhrobních kamenů z první poloviny 19. století. Unikátní náhrobníky z běžné šedivé břidlice, kterou si pozůstalí sami vylámali v okolních lomech a upravili její tvar, jsou malované hnědou barvou doplněnou bílými kvítky a zelenými věnci, nesou též dobře zachované stopy zlacení. Na rozdíl od stručných nápisů, jež známe na náhrobcích dnes, lze z obsáhlých textů pomníčků vyčíst celé osudy nebožtíků. Užívání břidlicových hřbitovních pomníčků je zatím známo pouze z jediného dalšího místa na Šumavě, ale na rozdíl od Stránského jsou šumavské náhrobníky mnohem prostší a postrádají malování. *Mgr. Jiří Karel (zkráceno)*

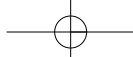

*Spokojené, láskou a porozuměním
naplněné vánoční svátky,
mnoho zdraví, štěstí a úspěchů
v novém roce
přeje sklenářství Novák*

2014

Sklenářství Novák - Zdeňka Zbořilová
Horní 1, Rýmařov
tel.: 554 212 579; 607 112 009

Kostel sv. Michaela v Jiříkově

Jiříkovský kostel, původně zasvěcený sv. Jiří (světec bojující s drakem byl vyobrazen i na obecní pečeti, původ názvu obce je tudíž zjevný), náležel v letech 1570 až 1624 luteránům, katolická církev, která chrám posléze opět převzala, jej roku 1655 obdařila novým patronem, sv. Michaelem. Tomu patří dodnes zasvěcení i hlavní oltářní obraz. Jiříkovský kostel byl zřejmě hlavním chrámem panství, jako farní je uváděn od roku 1576. Působila zde řada schopných pastorů, díky nimž dosáhl Jiříkov na panství významného postavení. V období třicetileté války, kdy faráři v okolních obcích chyběli, plnil jiříkovský kněz službu i v albrectickém, stráneckém, tēchanovském a sovineckém chrámu, do roku 1648 i v břidličenském.

V období baroka prošel kostel rozsáhlou přestavbou (1787), která mu dodala dnešní vzhled. Možným autorem projektu nového kostela byl podle Bohumila Samka Jindřich Haucke. Netknuta zůstala pouze renesanční věž a erbovní deska dřívějšího majitele sovineckého panství Jana Kobylky z Kobylího a jeho ženy Anny Ederovny s datací 1605, vezděná na pravém boku vstupního průčelí. V první polovině 19. století prošel chrám dalšími menšími úpravami, původní plochý strop byl opatřen podhledem, upravena byla i okna kostela.

Kostel sv. Michaela má podobu jednoduší stavby, s lodí obdélníko-

vého tvaru, zakončenou krátkým kněžištěm, na jehož jižní stěnu přiléhá malá čtyřboká sakristie. V ose západního průčelí stojí hranolovitá věž, nejstarší součást chrámu, na níž ční kříž řádu německých rytířů (majitelů sovineckého panství po Kobylkovi).

Stav památky ještě před několika lety svědčil o jejím dlouhodobém nevyužívání. Z vnitřního vybavení v kostele dosud stojí tři oltáře, hlavní i s obrazem archanděla Michaela (jehož autorem by mohl být akademický malíř Leichert z Vídně), dva zešíkmené boční, všechny jsou stejně jako kazatelna ozdobeny vyřezáváním a bílým náterem se zlatým okrajem. Nad hlavním oltářem je kulatá freska s portrétem Ježíše Krista nad kalichem a hostií.

V současnosti se tristní stav kostela rapidně zlepšil díky péči nového majitele, řezbáře Jiřího Halouzky z Jiříkova. K rozhodnutí odkoupit kostel od církve a zahájit jeho renovaci jej údajně přivedl nále z vylomených varhanních píšťal před kostelem. Nový majitel za relativně krátkou dobu provedl nejnětější záchranné práce, opravil střechu, osadil nově okna a hlavní vstupní bránu. Na vlastní náklady také nechal zrenovatovat varhany. Interiér kostela se postupně mění v galerii dřevěných plastik a příležitostně se využívá ke koncertům. ZV

Kostely a kaple Jiříkovska

Součástí Jiříkova bývala malá, dnes už zcela zpusťlá osada **Hutov**. Její existenci dnes dokládá už jen několik ruin, mezi nimi zbořeníště zádušní **kaple sv. Anny**, vystavěné přibližně roku 1910. Kaple v historizujícím stylu byla určena k uložení ostatků majitele pěti okolních břidlicových dolů. Podle přímých svědectví byl ještě v padesátých letech minulého století kostelík plně funkční, mše zde sloužil i ThDr. František Vaňák. K vybavení svatyně patřily kvalitní varhany, lavice, oltář, zábradlí, stěny byly vyzdobeny malbou.

Naprostá devastace památky nastala počátkem 60. let. Nejhorším projevem vandalismu, který má lví podíl na postupném úpadku stavby, byl nájezd ostravských brigádníků, kteří měli vyrazit dveře, rozbít náhrobní desku a z krypty odcizit snubní prsten pohřbeného. Jeho lebku pak narazili na kůl před chrámovým vchodem. Lebka byla posléze do hrobu vrácena. Kostelík se však v následujících desetiletích stal úkrytem trampů a náhodných návštěvníků, kteří se společně s počasím podíleli na jeho totální devastaci.

Uprostřed jiříkovské místní části **Tēchanova** byl snad koncem 13. století vybudován **kostel sv. Šimona a Judy**, v letech 1576

a 1616 uváděný jako farní. Fara, náležející původně k úsovskému děkanátu, zanikla během třicetileté války a nebyla již obnovena. V ro-

Tēchanov

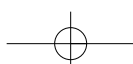

www.vypocetnietechnika.eu

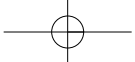

PCservis Rýmařov
Michal Ihnát & Jan Elšík
náměstí Míru 24, Rýmařov
tel.: 554 212 361

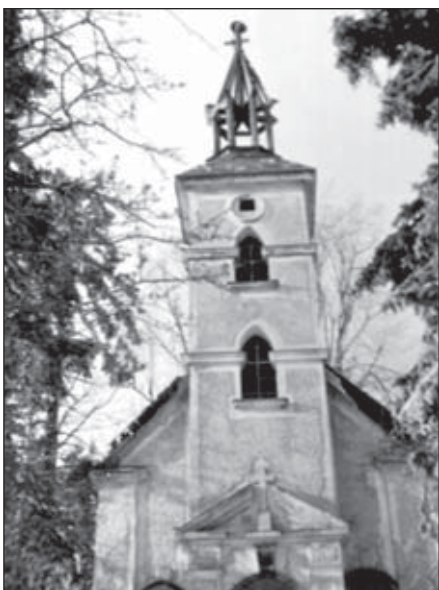

Všem svým zákazníkům přejeme radostně
prožít Vánoce a do roku
2014 mnoho energie, zdraví a úspěchů.

ce 1624 byl Těchanov přifařen k Jiříkovu. Původní dřevěný chrám byl roku 1672 zničen, teprve roku 1792 (podle Samka; V. Pinkava klade vznik nové stavby již do roku 1692) byl vystavěn nový z kamene podle projektu Jindřicha Hauckeho z roku 1787, dle německého pramene však na jiném místě, neboť původní chrám měl stát na místě nebezpečném.

Hutov

Těchanovský kostel má podobu jednolodní stavby obdélníkového tvaru s odsazeným kněžištěm, k němuž na jižní straně přiléhá čtyřboká sakristie. V severním průčelí stojí hranolovitá věž s utátnými nárožími a bočními schodišti. Ve věži visel zvon s reliéfem sv. Trojice od Leopolda Františka Stankeho z Olomouce (1849).

Těchanovský kostel je již delší dobu nefunkční, devastován vlhkostí, navštěvován častěji zloději než věřícími postupně přichází o vybavení. Chybí křížová cesta, zvon, sochy, část obrazů měla být odvezena na Sovinec, zbyl pouze oltářní obraz. Hlavní oltář je dřevěný, bohatě vyřezávaný, společně s bočními oltáři a kazatelnou je opět typicky vyzdoben v jednotném stylu a bílé a zlaté barvě. Před kostelem stojí kříž z roku 1928 s bronzovým Ježíšem. Na desce na zadní straně je vytesáno jméno Julius Melzer.

Jedním z posledních pokusů oživit zájem o těchanovský kostel byl festival s názvem Utěšený Těchanov, který probíhal v letech 1999 až 2003. Pořádalo jej vždy poslední víkend prázdnin občanské sdružení Těchanovská hoňóra v čele s Václavem Novákem z Uničova.

Další místní částí Jiříkova **Křížovu** dominuje **kaple sv. Františka Xaverského**, stojící uprostřed vsi při staré silnici vedoucí od Rýmařova

Křížov

Křížov

na Sovinec. Její zajímavostí je fakt, že ji vystavěli hned dva rychtáři. Zadní, nižší část nechal v letech 1656 až 1681 postavit rychtář Christoph Schreyer, přední, větší část roku 1738 zákupní rychtář Johann Kirchner, který je v kapli také pochován. Křížov byl přifařen k Jiříkovu. Kaple sv. Františka Xaverského má podobu jednolodní stavby s odsazeným čtvercovým kněžištěm a apsidou, loď je rovněž čtvercového půdorysu. K severovýchodnímu nároží lodi přiléhá čtyřboká sakristie, v západním průčelí vyrůstá z hřebene střechy lucerna s koulí, dvouramenným křížem a iniciálami FK. Na menší věžičce nad apsidou je osmiboká báh s korouhvičkou. Bohumil Samek (1999) uvádí ještě vnitřní vybavení kaple: boční oltář Panny Marie Bolestné z poloviny 18. století s pietou a bočními sochami sv. Jana Evangelisty a Maří Magdaleny, na vrcholu s anděly nesoucimi nástroje Kristova umučení, v lucerně zvon s reliéfy sv. Josefa a Antonína Paduánského, který ulil roku 1883 Peter Hilzer ve Vídni.

Vybavení kaple bylo na počátku 21. století převezeno na jiná místa, zvon na Sovinec, oltářní obraz byl vyříznut, lavice byly přemístěny do Jiříkova. Křížovská kaple, přestože už neslouží svému původnímu účelu, ovšem nezůstala prázdná. Byla odsvěcena, obec opravila její střechu a pronajala ji Štefanu Búšovi, který zde provozuje prodejní výstavní galerii.

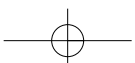
Blízká obec **Kněžpole** byla od počátku přifařena k Jiříkovu. Německý pramen se odvolává na svědectví kroniky, že Kněžpole mělo dřevěný kostel již roku 1350. V roce 1603 však „padl za obět havarijního stavu“, tedy zanikl. Roku 1660 byla vybudována zvonice. Nynější **kostelík sv. Jana Křtitele** nechal v letech 1908-1909 vystavět v historizujícím stylu zdejší rodák Johann Riedel, který je také pochován na přilehlém hřbitově. Německý pramen uvádí, že v kostele stál dřevěný bohatě vyřezávaný oltář s ba-

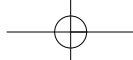

Kněžpole

Děkujeme všem zákazníkům za přízeň v uplynulém roce a doufáme že se z ní budeme těšit i v roce příštím.

Jasně nebe, čistý vzduch a pevnou půdu pod nohama v novém roce 2014 přeje

revními a zlacenými sochami svatých. Vyřezávané sochy stály také po obou stranách oltáře v rozích chrámové lodi. K bohoslužbě svolávala dvojice věžních zvonů. Roku 1920 vznikl chrámový sbor, který vedl tehdejší ředitel školy.

Podle slov pamětníků se v kostele konaly bohoslužby ještě v roce 1987, po převratu se však mobiliář začal „ztrácet“ a na počátku nového tisíciletí byl interiér prakticky prázdný. Z vybavení zbyla pouze jedna řada lavic, zábradlí kruchty, rohové dřevěné police a bezhlavá socha sv. Markéty podpírající petlici bočního vstupu. Náhrobky na hřbitově byly bez výjimky poničeny.

Také na kněžpolský kostel se však usmálo štěstí. Ujali se jej manž-

lé Halina a Rostislav Dobešovi a rozhodli se ho na vlastní náklady a s pomocí dobrovolníků zrenovat. Postupná rekonstrukce probíhá od roku 2010. Kostel byl vyklizen, vymalován, získal repliky původních oken a dveří a vrátil se do něj některé sochy, sv. Jan Křtitel, který byl uschován na faře v Ryžovišti, a sv. Josef ze zdevastované hutovské kaple. Manželé Dobešovi investovali do restaurování obou soch a získali zpět i ulomenou hlavu sochy sv. Markéty na drakovi a oba zvony. Vloni v létě prošel díky skupině dobrovolníků rozsáhlým úklidem také okolní hřbitov. V ještě nedávno opuštěném kostele se opět pravidelně setkávají obyvatelé vesnice, v červenci 2012 byl kostel nově vysvěcen a znovu se tu konají bohoslužby. ZN

Kostel sv. Augustina - ve stínu hradu Sovince

Klasicistní kostel sv. Augustina z poloviny 19. století v Sovinci je díky své zachovalosti a slohové čistotě považován za jednu z nejceněnějších empírových staveb na Moravě. Kostel zasvěcený jednomu z církevních Otců stojí na jižním předhradí hradu Sovince, do hradu prakticky nelze vstoupit, aniž bychom kostel minuli. Příležitostně se zde konají bohoslužby (především na svátek sv. Augustina 28. srpna) a kulturní pořady (např. Sovinecké kulturní léto). Po celou sezónu je veřejnosti přístupná také expozice o řádu německých rytířů a historii hradu Sovince ve věži kostela.

Sovinecký kostel sv. Augustina byl postaven během let 1844 (někde je uváděno už 1842) až 1845. Nebyl samozřejmě prvním chrámem v Sovinci. Viktor Pinkava uvádí jako jeho předchůdce podhradní kapli s hrobkou, kterou nechal postavit Jan Pňovský ze Sovince v 15. století. Roku 1543 prodal Ješek Pňovský ze Sovince hrad Kryštofovi z Boskovic. Během působení protestantských Boskoviců na sovineckém panství vznikl samostatný kostel uprostřed vesnice. Kostel se hřbitovem byl roku 1643 zničen při švédském dobývání hradu. Jak ovšem potvrzuje Pinkava, jeho pozůstatky byly patrně ještě roku 1865. V roce 1576 přešel Sovinec do vlastnictví Vavřince Edera ze Štiavnice, jenž rozšířil areál hradu několika přístavbami, včetně předsunuté osmiboké bateriové věže. Během švédského obléhání v létě 1643 se horní část této věže zřítila. Její zbytky se staly základem pro budoucí zvonici dnešního kostela, a jsou tudíž jeho nejstarší součástí.

18. ledna 1623 koupil panství Sovinec od Jana Kobylky z Kobylího řád německých rytířů. V letech 1651 až 1655 byla přímo v areálu hradu zřízena kaple sv. Augustina. Vznikla podle nařízení řádového místopředsedy Augustina Osvalda z Lichtensteina v prostoru čeledníku. Roku 1655 ji slavnostně vysvětil olomoucký biskup Johann Gobbar.

Poprvé se tak objevuje v souvislosti s chrámem na Sovinci jméno patrona sv. Augustina.

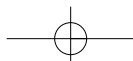
Jeho druhým nositelem se stal současný kostel, umístěný již nikoliv v interiéru hradu, ale na jeho jižním předhradí. Viktor Pinkava obdařil tento kostel přívlastkem „na Stražišti“. Chrám totiž vznikl na místě strážních domků, jež přiléhaly ke štítové zdi předhradí. Kostel nechal v těchto místech postavit arcivévoda Maxmilián Josef, velmistr řádu německých rytířů, ve 40. letech 19. století. Empírová budova navazuje přímo na hradní opevnění, a to prostřednictvím zmíněné osmiboké bateriové věže, která svého času sloužila i jako vězení s hladomornou. Věž, poničená dělostřelbou během třicetileté války, byla zvýšena na zvonici. Dosud je však patrný předěl mezi ní a presbyteriem kostela, má i samostatný vstup zvenčí. Slohově je neorganicky připojená zvonice sloučena s empírovou architekturou kostela prostřednictvím štíhlé nadstavby někdejší hradní bašty, respektující osmiboký půdorys a zakončené kopulí.

Jednoduchá podélná stavba kostela na severní straně ústí do půlkruhového kněžiště, zaklenutého kazetovou kopulí. Poměrně jednoduché vybavení tvoří klasicistní hlavní oltář, boční oltář s obrazem Malé kalvárie (Fr. Springer, 1855) a obrazy křížové cesty na bočních stěnách. Na kůru stojí krásné a dosud funkční varhany. Ve věži je umístěn zvon s reliéfem madony s dítětem, zhotovený Maxem Samassou ve Vídni roku 1913 (zvon byl ulit z původního zvonu Antonína Oblettera z roku 1791). Nový zvon Evžen, ulitý v dílně manželů Dytrychových, byl slavnostně vysvěcen 10. září 2005 během slavnosti k 50. výročí úmrtí arcivévody Evžena Habsburského, posledního představitele rytířské třídy řádu. Vysvěcení vykonal velmistr řádu Abt. Dr. Bruno Platter přímo v sovineckém kostele, zvon byl poté zavěšen na věž pomocí jeřábu. ZN

Hodně zdraví, štěstí a spokojenosti
v roce 2014
přeje svým zákazníkům
firma

REELZA, Jan Bršťák, Bartákova 10, Rýmařov, tel./fax: 554 211 493, mobil: 608 883 258

Kostel sv. Jana Křtitele v Ryžovišti

Současný kostel v Ryžovišti je v pořadí již pátý. První dřevěná kaple byla vystavěna v roce 1289. Stála na místě dnešní školy a v době husitských válek byla spálena. V roce 1433 byla poněkud větší postavena znovu. Asi o 100 let později také tato kaple shořela. Z důvodu morové nákazy byla vypálena celá osada. Po kolonizaci byl prostor roku 1560 opět osídlen protestanty a vybudován zděný kostel s mohutnou věží.

Kostel přechází městečko, je vestavěn do horské stráně. V roce 1600 byl chrám již malý, a proto jej majitel panství Jan Kobylka z Kobylího rozšířil. Výstavbou byl prodloužen na jih a do výšky. Věž starého kostela zůstala. Slavnostní vysvěcení bylo provedeno 30. listopadu 1603, jak oznamuje erbovní štít na západní straně kostela (doba stavby: od 23. 6. 1602 do 30. 11. 1603). Na příkaz Kobylky měli věřící přidělena pevná místa k sezení.

Když obyvatelé o několik desítek let později přijali katolickou víru, byl chrám v roce 1655 katolickým biskupem z Olomouce Johannem Gobbarem zasvěcen sv. Janu Křtiteli. Od konce roku 1624 patřil kostel pod ochranu řádu německých rytířů. Do současného stavu byl kostel v Ryžovišti přebudován v letech 1755-1758. Základní kámen byl položen 25. srpna 1755 a o svátku Všech svatých 1758 byl slavnostně vysvěcen tehdejší farářem Ryžoviště Johannem Georgem Schieblem za účasti Klementa Augusta, falckého hraběte a velmistra řádu.

Na sever směřuje mohutná a vysoko čnicí věž vysoká 49 m. V průčelí kostela je hodně široká, ve výšce se zužuje a tvoří lichoběžník. Asi ve 35 m ji završuje osmiúhlá kopule, nad ní přechází koule se znakem města. Vysoko klenutá kostelní loď je prostorná, asi 37 m dlouhá a 13 m široká. Klenba je vyzdobena čtyřmi freskami od Josefa Hübsche z roku 1902 (Zvěstování Panny Marie, Narození Páně, Obřezávání, Klanění mudrců). Do oka padne skvostný barokní oltář a šest postraních oltářů od dřevosochaře Josefa Oblettera ze St. Ulrichu v Tyrolsku. Hlavní oltářní obraz, vysvěcený roku 1760, vytvořil malíř Anton Josef Richter ze Šternberka. Od něj pocházejí také další obrazy v kostele i čtrnáct zastavení křížové cesty. Proti oltáři se nachází prostorný chór na dvou kamenných pilířích. Uprostřed

kůru stojí varhany stavitele Riegera z Krnova z roku 1872. Z roku 1897 je křtitelnice z kararského mramoru s polychromovanou sochou sv. Jana Křtitele od Dominika Daneta ze St. Ulrichu.

Kostel měl čtyři zvony. Nejstarší, malý byl užíván již v roce 1547 v Olomouci. Střední byl ještě za Kobylky z Kobylího v roce 1616 v Nise. Největší zvon byl odlit v Opavě v roce 1638 a umíráček je z roku 1766 z Olomouce.

V zadní části kostela jsou pamětní desky Geoga Ruprechta, velitele na hradě Slovinci, a jeho manželky Eleonory Doroty v přirozené velikosti. Jejich těla jsou uložena pod dlažbou kostela (1663). Hejtman Ruprecht pocházel z Vajglova, i proto byl pochován v Ryžovišti. Pamětní desky Jana st. Kobylky a jeho ženy Anny Ederovny z roku 1603 jsou na vnější straně kostela.

K farnosti v Ryžovišti patřil poboční kostel sv. Anny v Arnolticích z roku 1845 (byl zbourán), kaple sv. Jeronýma ve Veveří z roku 1767 (je ve stavu ruiny) a do roku 1786 také kostel v Lomnici.

Ing. František Rechterik (zkráceno)

Kostel Nejsvětější Trojice v Albrechticích u Rýmařova

Všechny prameny s výjimkou jednoho se o kostele zmiňují až od roku 1351, pouze jedna kniha uvádí, že Albrechtice měly kostel již v roce 1213; tehdy patřil k panství stráleckému. Byl to kostel dřevěný a stál na místě pozdější farní stodoly. V roce 1655 postavili Albrechtice nový kostel a po jeho vysvěcení farářem z Jiříkova do-

staly vlastního katolického faráře a byly samostatnou farností. Břidličná a Stránské byly svěceny Albrechticím jako vedlejší kostely. Svědčí o tom i farní stezka přes pole z Albrechtic do Břidličné. Hosák se zmiňuje, že farní kostel z roku 1351 byl počítán k děkanství úsovskému, v letech 1492-1616 k Sovinci.

Od roku 1655 patřil kostel řádu německých rytířů; podle jiných pramenů už od roku 1623. V roce 1672 jsou Albrechtice uváděny jako farnost s filiálkami v dominiu Sovinec řádu německých rytířů. K farnosti patřily tři kostely: v Albrechticích, Břidličné a Stránském.

Údaje ze zpráv o kostele z roku 2000 se liší: Kostel se sice připomíná již roku 1351, je však jistě starší. Asi roku 1655 byl barokizován a po požáru znova vystavěn roku 1752 - „z dobrého materiálu přestavěn... celá budova pokryta šindelí“. Kostel shořel neopatrností kostelníka v noci sv. Štěpána roku 1751. Již v následujícím roce byl postaven nový na stejném místě, totiž na starém hřbitově (nový byl od roku 1835 vedle). V 19. století byly v kostele dělány další úpravy. Jednou z nich je vestavění hudební kruchty v západní části kostela. Kostel stojí uprostřed hřbitova. Podélná jednodílná sálková stavba má podobu latinského kříže, ukončená je mělkou apsidou, k níž se na východní straně připojuje čtvercová sakristie. Hranolová zvonice je zakončena kopulí. Na stropě jsou zachovalé fresky neznámého autora

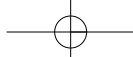

Příjemné prožití vánočních svátků
a do nového roku 2014 přejeme
šťěstí, zdraví, spokojenost
a mnoho osobních i pracovních úspěchů.

**Srdečný dík patří především
naším zaměstnancům a obchodním partnerům.**

Zahradní 1087/4, 795 01 Rýmařov, mobil: 777 346 104, 777 670 171

s figurálními motivy, s Kristem a Janem Křtitelem, anděly, evangelisty, Pannou Marií s Josefem a Ježíškem atd. Inventář z roku 1800 zmiňuje oltář svatě Trojice s dřevěným rámem, malíř je neznámý. Vpravo stojí malý oltář sv. Jana Nepomuckého, levý je zasvěcen Antonínu Paduánskému. V roce 1862 se kromě tří oltářů a křtitelnice uvádějí varhany s několika hudebními nástroji na kůru, na věži dva malé zvony (k nimž v roce 1821 přibyl třetí) a křížová cesta v obrazech. Z roku 1885 pochází zmínka o vytvoření nové křížové cesty v Albrechticích a sousedním Stránském. V roce 1910 byly pořízeny nové varhany od firmy bratří Riegerových a v roce 1918 nové varhanní píšťaly. Staré se musely odvezdat za války. Roku 1910 byl kostel vymalován podle návrhu Josefa Hubsche a nově vydlážděn. V roce 1913 Spolek svatě Terezie postavil v kostele tři nové oltáře, v ro-

ce 1925 byly vysvěceny nové zvony. V roce 1994 se zmiňuje Bohumil Samek o šesti klasicistních cínových oltářních svícnecích a zvonu z roku 1752 zavěšeném ve zvonici, který ulil Valerius Obletter. Toto zařízení v kostele dnes již není.

Podle místních obyvatel byl kostel funkční ještě na počátku 70. let 20. století. Jeho technický stav je v současné době havarijní. Fara je zbořená a kostel byl několikrát násilně otevřen a devastován. Na hřbitově se již nepohřbívá, ale můžeme zde vidět několik poválečných hrobů. Nad odbočkou ze silnice ke hřbitovu stojí udržovaná kaplička, nedávno obnovená místními lidmi. Chrám je dosud v obnovitelném stavu, o jeho údržbu a nejnútnejší záchranné práce se stará občanské sdružení založené v roce 2005, které v něm také pořádá každoroční kulturní akce.

Mgr. Kamila Hýžová (zkráceno)

Kaple sv. Antonína ve Vajglově

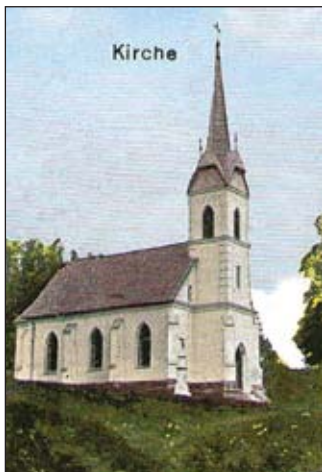
Vajglov byl původně přifařen do Ryžoviště, dnes spadá pod břidličenskou farnost. Novogotická kaple sv. Antonína stojí nedaleko křižovatky cest na Ryžoviště, Rýmařov a Břidličnou. O době a příležitosti jejího založení i o donátorech hovoří pamětní deska v podvěží hned za vstupem. Kaple byla postavena v roce 1908 na památku 60. výročí vlády císaře Franze Josefa I. a jejími zakladateli byli Hieronymus Töllich, Juliana Gabriel, Peregrin a Theresia Rupprecht a další, nejmenovaní dobrodinci. Na protější straně visí druhá pamětní deska, věnovaná obětem první světové války - dvěma padlým, dvěma nezvěstným a třem mrtvým z řad Vajglovanů.

Kaple je postavena v čistě neogotickém stylu, jemuž odpovídá jak

vnější vzhled, tak vnitřní výzdoba. K malé lodi přiléhá pětiboké kněžiště bez sakristie. Fasády jsou členěny opěrnými sloupy a okny s lomeným záklenkem a tabulkovým sklem bez vitráží. Lomený oblouk utváří i vstupní vrata, vedoucí pod štíhlou čtyřbokou věž, podepřenou dvěma sloupy. Z podvěží vstupujeme pod hudební kruchtu s dřevěným zábradlím, na niž lze vystoupat po dřevěném schodišti. Na kůru stojí zachovalé harmonium z vídeňské dílny T. Kotykiewizce. Z kruchty se vstupuje do věže. Interiéru dominuje dřevěný oltář, vyřezávaný a místy zlacený, zdobený fiálami a nesoucí sochy sv. Antonína Paduánského, který v pravé ruce drží lilie coby symbol čistoty a na levé nese dítě Ježíše na znamení toho, že přináší Krista. Po jeho pravé ruce stojí socha Srdce Panny Marie, po levé Srdce Ježíšova. Ve stejném stylu jsou provedeny i rámy obrazů křížové cesty na bočních stěnách, nesoucí německý komentář.

K inventáři patří ještě dřevěný kříž, soška madony a věčné světlo.

Kaple sv. Antonína se každoročně otevírá při mši v době červnového svátku svého patrona. Je tedy v omezeném rozsahu využívána a udržována. Problémem více než stoleté stavby byla ještě donedávna vlhkost pronikající děravou střechou. V roce 2011 proto město Břidličná jako vlastník kaple s pomocí státní a krajské dotace zahájilo generální rekonstrukci památky, během níž byla obnovena střecha, fasáda, okna, dlažba i vnitřní dřevěný mobiliář napadený červotočem. Při slavnostní mši 9. června 2012 byla kaple znovu vysvěcena. ZN

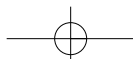
Dva kostely Břidličné

O vybudování chrámu v Břidličné neexistují konkrétní zprávy, první letopočet, který se váže k **farnímu kostelu sv. Tří králů**, je rok 1576. Na budově kostela jsou umístěny dvě erbovní desky. Ta nad věžním portálem zobrazuje ederovský znak zkříženého mlátku se špičákem a iniciály LE (Laurenz = Vavřinec Eder), níže je uveden rok 1577, druhá, nad jižním vstupem do lodi kostela, uvádí datum 1610 a zobrazuje znak i jméno Jana st. Kobylky z Kobylího a na Sovinci. Ačkoliv desky nebyly pravděpodobně osazeny trvale (byly zničeny při rozšiřování kostela 1826 a později obnoveny), je zřejmé, že připomínají dva nejvýznamnější protestantské majitele panství, z nichž starší byl zřejmě iniciátorem výstavby či přestavby kostela pro potřeby luteránských věřících a druhý strůjcem jeho renovace.

Kostel nemá jednotný sloh. Bohumil Samek jej označuje za renesanční, byl však předmětem mnoha přestaveb a rozšiřování, takže nese i prvky barokní a neogotické. Jednoduchá stavba je ukončena trojbokým kněžiš-

Vedení společnosti KATR přeje všem
zaměstnancům, spolupracovníkům,
zákazníkům a čtenářům
Rýmařovského horizontu hodně zdraví
štěstí a spokojenosti v novém roce 2014.

těm, k němuž přiléhá půlkruhovitá obvodová zeď točitého schodiště vedoucího do oratoře v patře čtyřboké sakristie. Opěrné pilíře, které podpírají kněžiště, vytvářejí se sakristií a schodištěm zvláštní vnější členitost. Dominantním prvkem je mohutná čtyřboká věž zakončená barokní bání, přimknutá k jižní straně lodi a přístupná zvenčí i zevnitř.

Interiér kostela působí jednoduše a vzdušně, kněžiště i sakristie mají valenou klenbu, plochý strop lodi je vyzdoben freskovou malbou Zjevení sv. Markétě - Božské srdce Ježíšovo. Na bočních stěnách visí obrazy křížové cesty, před kněžištěm vlevo je obraz Božího milosrdenství s nápisem Jezu ufam tobie, pod ním stojí křtitelnice, vpravo socha Panny Marie s Ježíškem. V levém rohu kněžiště je umístěn malý oltář se sousoším Klanění Tří králů a sochami sv. Petra a Pavla po bocích, na čelní stěně visí pouze kříž, doplněný poněkud kontroverzní naivistickou freskou zobrazující vlevo Pannu Marii a vpravo apoštola Jana. Jedno z oken kněžiště je vyzdobeno vitrážovým obrazem Panny Marie datovaným 1904. Hudební kruchta, na níž stojí zachovalé varhany snad z počátku 20. století, po stranách s obrazy sv. Jana Nepomuckého a Klanění Tří králů, byla přistavěna údajně až roku 1826. Pod kůrem je vlevo zpodobněna, vpravo Boží hrob.

Kostel sv. Tří králů stojí uprostřed bývalého hřbitova, jehož ohradní kamenná zeď byla společně s ním zapsána mezi kulturní památky. V areálu lze identifikovat umístění některých hrobů, sporadicky jsou patrné náhrobní kameny, litinový kříž, u kované hlavní brány stojí podstavec s nápisem Dem Volkskaiser 1914 a o něco dále pomníček farářů Josefu Czechovi, který zemřel 3. 12. 1871 a byl zde pochován.

O frýdlantské fari neví mnoho zpráv, její existence je poprvé doložena údajem z roku 1576, kdy ve Frýdlantu (Břidličně) působil luteránský pastor. V pobělohorském období, v době protireformace, byli luteránští kněží propuštěni. Roku 1655 byl kostel vysvěcen a získal své nynější patrony Tři krále. Z nedostatku katolických farářů byla frýdlantská farnost řízena střídavě z Václavova, Jiřkova, Moravice, Ryžoviště a Albrechtic. Samostatná duchovní správa byla obnovena teprve v roce 1786 a fara zřízena až 1859.

V těsném sousedství římskokatolického chrámu sv. Tří králů stojí druhý, menší a mladší **starokatolický kostelík**. Starokatolická farní obec byla v Břidličně založena roku 1907 (první obřady se zde však konaly již na samém počátku století). V období před druhou světovou válkou čítala na 1600 členů (tolik má dnes v rámci celé republiky) a potřebovala ke svým bohoslužbám důstojný svatostánek. Do tehdejšího Frýdlantu dojížděl šumperský vikář Karl Erhart, který působil nejen jako duchovní, ale také v městské samosprávě. Z jeho iniciativy a díky jeho vlivu se již roku 1911 mohla frýdlantská starokatolická komunita scházet ve vlastním kostele - Pamětním kostele Josefa II. na náměstí Svobody.

Chrám byl vysvěcen roku 1911 a až do druhé světové války sloužil slibně se rozvíjející starokatolické obci, tvořené vesměs německy hovořícím obyvatelstvem. Společenství ovšem poznamenal poválečný odsun, který způsobil faktický zánik starokatolické komunity v Břidličně. Kostelík po

roce 1945 začali nejprve využívat věřící církve československé z řad odsídlenců, posléze se z něj stala smuteční síň pro konání civilních pohřbů. Teprve v roce 2000 byla obnovena existence filiální farní obce starokatolíků v Břidličně, tradičně spojené s větším šumperskou komunitou. Kostelík, nově zasvěcený sv. Duchu, se stal místem pravidelných setkání věřících při bohoslužbách. Kostel zároveň stále slouží na základě nájemní smlouvy městu Břidličně k pořádání smutečních obřadů.

Subtilní kostelík v novogotickém stylu stojí na nejvyšším místě náměstí, diagonálně protilehle k mohutnějšímu kostelu římskokatolickému. Jednotlivým prvkem jeho architektury je lomené zaklenutí oken, dveří a stropní klenby. Zatímco barokní stavby charakterizuje protiklad mezi vnější jednoduchostí a vnitřní zdobností, u této stavby je tomu přesně naopak. Plasticky členěné fasády podélné lodi a věže nad hlavním portálem, zdobené rozetovými okny, jejichž struktura vyniká zvláště po nedávné rekonstrukci, ostře kontrastuje se strohým interiérem, postrádajícím původní mobiliář i jakoukoliv adekvátní výzdobu. Zůstala zachována původní kruchta s vyřezávaným zábradlím, podepřená dvojicí kovových sloupků, původní je patrně i vnitřní dlažba, velmi obvyklá u jiných staveb z této doby, využitá např. v ondřejské kapli či měšťanských domech v Rýmařově. Ostatní vybavení je však evidentně pozdější, pravděpodobně z 60. let. Tomuto stylu odpovídají křesla, řečnický pultík i dřevotřískové obložení stěn. Mobilář je přizpůsoben civilnímu využití kostela; kněžiště je odděleno oponou a ústí do zadního zádveří. Chybí oltář, obrazy, sochy a další sakrální výzdoba.

Starokatolický kostel tvoří společně s blízkou alejí a nedalekým římskokatolickým kostelem Tří králů historické jádro Břidličně. V roce 2007 se město Břidličná rozhodlo ve spolupráci s malou a nemovitou starokatolickou církví provést vnější rekonstrukci kostelíku. Byla provedena celková oprava fasády, vstupních dveří a oken. Město současně s pomocí dotace financovalo terénní úpravy v blízkém okolí kostelíka. **ZN**

Kostel Nejsvětější Trojice ve Velké Štáhli

Kostel ve Velké Štáhli (od roku 2003 státní kulturní památka) stojí na vyvýšenině po levé straně hlavní komunikace vedoucí z Rýmařova do Břidličně. Vystavěn byl v pozdně gotickém slohu v letech 1576-1606 z popudu Jana Kobylky z Kobylího, o čemž svědčí i erbovní kámen s letopočtem 1606 vezděný nad vchod kostela a nesoucí nápis: Jan Starssi Kobilka Zkobilho AnoSowinczi a Anna Ederowna Sstianvicze Anna Sovinczi. Kostel nechal postavit protestantský majitel panství, nicméně po třicetileté válce a rekatolizaci se v kostele sloužily již mše katolické. Velká Štáhle tehdy byla přifařena k Dolní Moravici a jako

první katolický duchovní zde působil Johannes Elsner. Vlastní farní expozituru získala Velká Štáhle až roku 1922, kdy sem z Moravice přesídlil farář Johannes Nedbalek (působil zde do roku 1930).

Zdi kostela, prolomené vysokými okny s lomeným záklenkem, jsou vystavěny z kamene, presbyterium z cihel. Masivní věž, jejíž vrchol skýtá široký rozhled po okolí, měla původně cibulovitou bání, která však přišla nazmar při velkém požáru na svátek sv. Trojice roku 1860 a v roce 1863 byla přestavěna do současné jednodušší podoby. Podle farní kroniky požár vznikl od blesku, který uhořel ve chvíli, kdy se

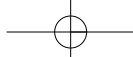
Vedení firmy HEDVA BROKÁT, s.r.o., Rýmařov přeje svým současným i bývalým zaměstnancům, zákazníkům a obchodním partnerům příjemné prožití vánočních svátků a úspěšný nový rok.

Srdečně vás zveme na nákupy do podnikové prodejny v areálu firmy, kde vám nabízíme bohatý sortiment Hedvy i textilní výrobky jiných firem.

hedva
BROKÁT

PF 2014

v místní hospodě tancovalo. Od té doby byly tancovačky na svátek sv. Trojice zakázány. Během požáru prý odvážný „bednář Zweiner vběhl do hořícího kostela a s nasazením života vynesl sochu Panny Marie“. Kostel mohl být opraven díky sbírce místních obyvatel a příspěvní řádu německých rytířů, který poskytl stavební dřevo. Roku 1862 byl kostel znovu vysvěcen světicím biskupem z Olomouce.

Ve věži původně visely tři zvony, které však roku 1916 propadly válečným účelům. Největší z nich nesl nápis: „Tento zvon odlil mistr Jan Konwarz, zvonář z Letovic, v roce 1572.“ Prostřední nesl letopočet 1693 a malý rok 1795. Zbýl pouze umíráček z roku 1861. Díky místním donátorům byl pro kostelní věž v letech 1900-1901 pořízen hodinový stroj, který vyrobil bruntálský hodinář Josef Proske. Nové elektrické věžní hodiny obec instalovala roku 2006 při příležitosti 400. výročí stavby kostela. Štáhelský kostel byl také nově omítnut. Interiér chrámu byl několikrát renovován a přizpůsoben dobovému stylu. Původ předválečného inventáře je díky dochované farní kronice z pera Johannea Nedbalka velmi dobře znám (včetně tvůrců a cen). Většina vybavení, které se v ní popisuje, pocházela z druhého a třetího desetiletí 20. století a byla vytvořena podle plánů moravického faráře Antona Kropáče. Hlavní dřevěný oltář v neogotickém stylu zhotovil roku 1915 stolařský mistr a kostelník Ferdinand Mayer z Velké Štáhle. Na oltáři byl obraz sv. Trojice, sochy Petra a Pavla a socha sv. Michaela, které vytvořila česká firma Buček, další oltářní ozdoby pocházely z dílny bruntálského sochaře Antona Schöna. Po obou stranách hlavního oltáře stály sochy Ježíše a Panny Marie. Ve stejné době a stejnými tvůrci byl postaven a vyzdoben i boční oltář k uctění Panny Marie. Kazatelna, kterou vytvořili opět tíž místní umělci, pocházela z roku 1912 a dle kroniky zůstala kvůli požáru, který postihl mistra stolaře, bez ozdob.

Nic z toho však nezůstalo pro oči dnešních věřících zachováno. Při modernizaci v 70. letech byl hlavní oltář odstraněn a nahrazen jednodušším zařízením. Na jeho místě dnes stojí pouze kříž na pozadí mozaikovitě nástěnné malby, před křížem je svatostánek, po stranách sochy Panny Marie a apoštola Jana. Z původního oltáře zřejmě zbyl pouze obraz sv. Trojice, který nyní visí nad vchodem do sakristie. Stejně tak kazatelna zmizela. O jejím dřívějším umístění svědčí jen zazděné schodiště vedoucí ze sakristie.

V kostele se podle seznamu ve farní kronice měly nacházet obrazy Emila Kunze a obrazy křížové cesty, jež pořídil farář Josef Palkovsky. Současnou křížovou cestu tvoří reliéfy signované iniciálami F. F. Z původních maleb lze dosud spatřit stropní fresku neznámého stáří v chrámové lodi, zobrazující Pannu Marii s Ježíškem a anděly. V lodi stojí tři jednoduché boční oltáře; vpravo pod kůrem za-

svěcený Panně Marii, dále v lodi sv. Františkovi, vlevo pak sv. Antonínovi. V lodi najdeme i tři sochy umístěné na policích ve zdi. Zobrazují sv. Petra, Pavla a Josefa.

V sakristii měl být umístěn Boží hrob v gotickém stylu, který vytvořil stolař Ferdinand Mayer, ozdobil Anton Schön a sochou Krista doplnili bratři Luxové z Jeseníku k příležitosti prvních pašijí, jež se ve Štáhli konaly roku 1923. Bratři Luxové zhotovili pro štáhelský kostel i sochu Ježíše na procesní kříž. V roce 1923 byla zhotovena křtitelnice, zpovědnice a část lavic. Tyto součásti inventáře jsou patrně tím jediným, co se ve štáhelském kostele z předválečné doby zachovalo. Kombinace sporého novogotického mobiliáře lodi s vybavením presbyteria ve stylu sedmdesátých let působí poněkud nesourodě, nicméně jako celek patří štáhelský kostel k těm dobře udržovaným a pravidelně využívaným.

Původní varhany bez pedálů postavil varhanář Johann Blasmeier z Olomouce. Roku 1926 je mistr Neusser z Nového Jičina renovoval, opatřil novými píšťalami a opravil i měch. V současnosti stojí na kůru varhany značky Rieger. Na kruchtě a odtud do věže lze vstoupit pouze zvenčí.

Farář Anton Kropáč inicioval rovněž pořizování předmětů užívaných při bohoslužbě, jako jsou kalichy, monstrance, ornát a další tkaniny, ale také např. položení nové dlažby v kostele apod. V roce 1922 byl kostel též provizorně elektrifikován. S užíváním elektrického proudu však byly ve vlhkém chrámovém prostředí potíže, a tak není divu, že německá farní kronika uvádí, že se elektřina musela při odchodu z kostela vždy odpojit a že je „důležité vyvarovat se plýtvání“. Dnes je kostel vybaven moderním osvětlením. ZN

Kostel Narození Panny Marie a starokatolická zvonice v Jamarticích

Na rozdíl od mnohých jiných obcí v okolí Rýmařova, které zvolily pro svůj svatostánek umístění přinejmenším klidné, kostel Narození Panny Marie v Jamarticích stojí přímo vedle frekventované silnice vedoucí z Rýmařova do Břidličné. Tato lokalizace sice umožňuje každému z projíždějících motoristů všimnout si zdejší kulturní památky, na druhou stranu pro církevní stavbu samotnou znamená neustálý hluk a ořesy.

Jednoduchá zděná stavba s vestavěnou věžičkou (poškozenou zásahem blesku roku 1848 a vzápětí opravenou) byla dokončena roku 1783 na náklady obce, z darů a příspěvků samotných obyvatel Jamartic. Nese typické rysy pozdního baroka, mezi něž patří kontrast mezi vnější jednoduchostí a vnitřní zdobností. Obdélníkový půdorys, hladké fasády a nepočtená okna s obloukovým záklenkem bez vitráží činí z jamartického kostela stavbu, na níž letmý pohled spočine jen krátce a bez velkého

zaujetí. Po vstupu nízkým zádveřím do lodi se však očím nabídne pohled plný okázalé krásy a promyšlené emocionality.

Okamžitě zaujme především hlavní oltář, vévodící presbyteriu. Oltář nesoucím andělská sousoší dominuje obraz Narození Panny Marie. Hlavní oltář i ostatní původní vybavení kostela spojuje ornamentální řezbářské zdobení lemované zlatou barvou. Ve stejném stylu je provedena kazatelna, do níž se vstupuje z malé sakristie. Vrchol kazatelny zdobí sousoší tří andělků se zlatými předměty v rukou - křížem na znamení víry, horoucím srdcem coby symbolem lásky a kotvou zvěstující naději. Protiváhu kazatelny představuje vlevo umístěný boční oltář se sochou Panny Marie v modrém šatu, který byl podle nepřilíh přesného německého pramene umístěn do kostela v roce 1853 a údajně měl být zasvěcen sv. Maří Magdaleně. Pod bočním oltářem stojí zpovědnice.

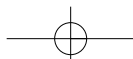

*Všem našim hostům a strážníkům
děkujeme za přízeň v roce 2013
a do nového roku přejeme
hodně zdraví a úspěchů.*

www.hotelpraded.jeseniky.com

Výzdobu kostela tvoří nezbytné sochy svatých a obrazy křížové cesty, které spojují prostor lodi s kněžištěm. Estetickou hodnotu mají i varhany stojící na kůru a taktéž vyřezávané lavice, jejichž půvab vyniká zvláště po renovaci interiéru kostela.

Kostel Narození Panny Marie prošel v nedávné době nutnými opravami, které měly za úkol zamezit pronikání vlhkosti do zdiva. Na náklady města Rýmařova, jehož jsou Jamartice od roku 1961 místní částí, byla na jaře roku 2007 provedena izolace zdiva od dešťové vody, nahrazení poškozených vnitřních omítek, renovace dřevěných stupňů před oltářem, oprava hromosvodů a doplnění měděných svodů. V okolí kostela byly provedeny terénní úpravy a rekonstruován chodník. Na úpravách a úklidu interiéru kostela se podíleli také občané Jamartic a rekreatanti. Kostel Narození Panny Marie, od roku 1993 kulturní památka, je nejen reprezentativní ukázkou udržovaného vesnického kostelíku, ale i místem pravidelných setkání věřících.

Jamartice nabízejí ke zhlédnutí i další zajímavé církevní památky. V polovině 19. století byla na konci Jamartic ve směru do Velké Štáhle postavena kaplička zasvěcená sv. Trojici. Podle německého pramene měla její výstavbu iniciovat jistá zbožná hraběnka z Janovic. Každoročně se na svátek sv. Trojice konala procesí vedoucí od kostela ke kapli, jehož se účastnili místní i přespolní věřící. Dalším důležitým svátkem byl 4. květen, den sv. Floriána. V tento den obec konala mši za účasti dobrovolných hasičů na paměť velkého požáru, kterému měla neznámo kdy padnout za obětí velká část vesnice.

K sakrálním památkám Jamartic dále patří kříž stojící na opačném konci vesnice, ve směru na Rýmařov, který vyznačuje místo, kam byli během morových epidemií v letech 1681 a 1713 pochováváni zemřelí. Jamartice v té době totiž neměly vlastní hřbitov a mrtví se nesměli odvézt za hranice obce. Hřbitov byl založen až roku 1825 a roku 1903 byl rozšířen a obehnán zdí.

Pozoruhodnou církevní památkou Jamartic je rovněž dřevěná starokatolická zvonice, stojící mezi domky poblíž železniční dráhy, na hranici pozemku jedné ze zahrad. O její historii se dochovalo velmi málo zpráv a zdroje

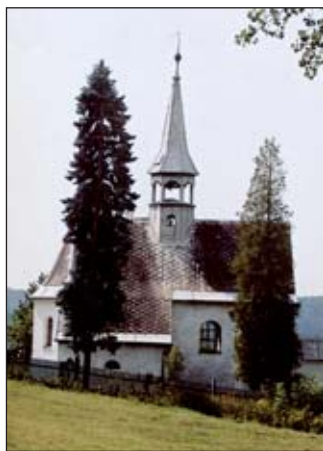

se neshodují ani v dataci stavby. Německý pramen např. uvádí, že zvonice v Jamarticích byla vybudována ve 20. letech na zahradě Martina Ruffa, který se zároveň staral o vyzvánění. Naopak soupis nemovitých kulturních památek bruntálského okresu tvrdí, že zvonice pochází z konce 19. století. Důvodem její výstavby byla údajně skutečnost, že místní katolický farář odmítal zvonit starokatolíkům umíráčky. Německý pramen potvrzuje, že zvonice sloužila nejen ke zvonění při pohřbech, ale ozývala se i ráno, v poledne a k večernímu klekání. Věžovitá stavba čtvercového půdorysu byla využívána také jako starokatolická kaple.

V současnosti je unikátní dřevěná zvonice nevyužitá a představuje spíše místní kuriozitu. Obyvatelé Jamartic potvrdili, že ještě v 60. letech byl v interiéru přítomen oltář, který však během následujících let společně s ostatním vybavením zmizel. O kulturní památku projevil zájem jamartičtí rekreatanti, rodina Mlejnkova, která se zasadila i o nedávnou rekonstrukci jamartického kostela Narození Panny Marie. Z jejich iniciativy byla zvonice roku 1996 opravena a dosud si uchovává svůj neobvyklý, takřka exotický ráz. ZN

Kaple sv. Jana Křtitele v Malé Štáhli

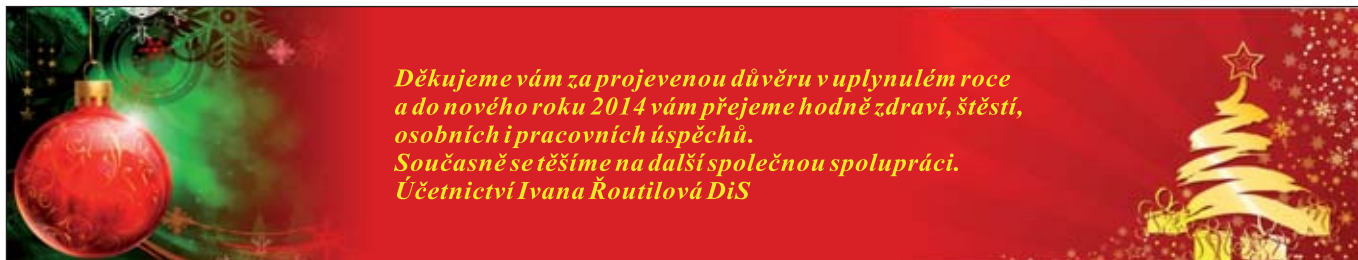
Zděnou kapli sv. Jana Křtitele v Malé Štáhli, zasvěcenou původně 14 Pomocníkům, podle německého pramene roku 1808 jmenovanou Ježíši, Marii a Anně, nechal roku 1759 postavit dědičný rychtář Augustin Meyer. Jednoduchá jednolodní stavba, hrubě omítnutá a obílená, s jedinou věží, klenutým presbyteriem a malou sakristií, upoutá spíše svým umístěním. Stojí na návrší nad obcí, nad malým lesíkem z listnatých stromů. Ke hřbitůvku a kapli lze vystoupat středem lesíku po stovce dřevěných schodů, které člověka vedou jakoby z pater pozemského světa vzhůru do sfér duchovních. Přímo před hřbitovem je ještě potřeba zdolat několik schodů z břidlicových ploten, jimiž je vydlážděna i přístupová cesta ke kapli (v okolí Malé Štáhle je několik již nevyužívaných břidlicových lomů).

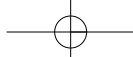

Prostá stavba, vyznačující se příklonem od oblé barokní honosnosti ke střídmosti klasicismu, nenabízí v současnosti mnoho oku přitažlivého ani v interiéru. Velká část vybavení totiž vzala za své při re-

konstrukci v 60. letech 20. století. Kaple má nové zasvěcení sv. Janu Křtiteli, obraz křtu Ježíše visí nad vchodem do sakristie. Hlavní oltářní obraz (možná vztahující se k původnímu zasvěcení) byl podle slov pamětníků spolu s vyřezávaným oltářem, lavicemi a dalšími předměty odvezen během rekonstrukce. Velká část mobiliáře byla nahrazena moderním ve stylu 60. let. Stejně tak byl opraven strop a zábradlí kůru. Jedinými pozůstatky starších dob jsou sochy světců, např. sv. Jiří bojujícího s drakem, či harmonium neznámého stáří stojící na kruchtě. Patrně nejzajímavější původní součástí výzdoby je křížová cesta, tvořená lidovými malbami na skle s německým komentářem.

Kaple sv. Jana Křtitele v Malé Štáhli se otevírá věřícím pouze jednou ročně, v souvislosti s poutí na červnový svatojanský svátek. Přes toto malé využití je to jedna ze šťastnějších církevních památek Rýmařovska, o kterou občané s vědomím toho, že jde o dominantu obce, stále pečují. Před několika lety dostala kaple i nové nasvěcení. ZN

Kostel a kaple Nejsvětější Trojice v Malé Morávce

Prvním chrámem Malé Morávky byl dřevěný luteránský kostelík, který si v roce 1614 postavilo prvních sedmáct stálých obyvatel osady. S kostelíkem vyrostla také fara a zvonice. Protestantským svatostánkem však nezůstal dlouho. Vzhledem k tomu, že majitel panství Jan ml. z Vrba patřil k sympatizantům stavovského odboje, byl jeho majetek po Bílé hoře zkonfiskován. Panství získal řád německých rytířů, který s pomocí jezuitů brzy přistoupil k rekatolizaci obyvatelstva. Luteránský kazatelé byli vyhnáni v roce 1625, ale protestantské vyznání mělo v oblasti vliv i během třicetileté války, kdy do země přitáhli Dánové a po nich Švédové. Po třicetileté válce se Morávka začala opět zalidňovat. Vznikla také rychta s hospodou, kterou si u odbočky na Karlov postavil Tomáš Gross. Jméno tohoto rychtáře je spojeno i s kostelem, neboť to měl být právě on, kdo se už v roce 1625 ujal zarostlého pole náležícího ke kostelu a s velkou námahou je obdělal.

Rekatolizace výrazně ovlivnila vyznání obyvatelstva teprve po třicetileté válce. Ač nesměli luteránští pastoři kázat v moráveckém kostele již třicet let, k převěcení chrámu došlo až 9. června 1655. Olomoucký světící biskup Johann Gobbar zasvětil **kostel Nejsvětější Trojici**. V souvislosti se záznamem tohoto aktu v děkanské matrice z roku 1771 získáváme i stručný popis kostela, který měl být celodřevěný se sakristií přiléhající z levé strany a představenou věží, v níž visely dva zvony. Oba odlil v roce výstavby kostela 1614 olomoucký zvonář Adam Schraub. Větší, v průměru i na výšku měřící 70 cm a vážící 280 kg, zasvěcený roku 1655 sv. Anně, najdeme v moráveckém kostele dodnes, narozdíl od menšího, zasvěceného Panně Marii, který byl zřejmě zrekvírován za první světové války. Ve třicátých letech 20. století byl osamocený prastarý zvon doplněn dalšími třemi, které však byly opět zabaveny během druhé světové války. V současnosti je v kostele pouze historický, památkově chráněný zvon, který byl před několika lety elektrifikován.

Už původní dřevěný kostel měl mít tři oltáře, hlavní náležející Panně Marii, boční Třem králům a Janu apoštolovi a evangelistovi. Dále náležela do vybavení kostela dřevěná kazatelna, zděná křtitelnice a kůr s varhanami. K areálu kostela patřil i hřbitov obehnaný kamennou zdí. Další záznamy vypovídají o vybavení předměty nutnými k liturgii i o jejich doplňování, ale také o stále se zhoršujícím stavu dřevěného kostelíka, za nímž stálo zejména zatékání vody děravou šindelovou střechou. Do oprav kostela se zapojovali místní i přespolní řemeslníci a zpočátku to byly z finančních důvodů práce víceméně záchranné.

Už v roce 1684, tedy sedmdesát let od vzniku kostela, jej děkan Eusebius Schmidt charakterizuje jako „starý a zchátralý“, navíc v té do-

bě pouze filiální (neboť Morávka byla přifařena do Staré Rudné). Jak uvádí dále, farníci jej chtějí nahradit novým, větším a kamenným na tomtéž místě. Raritou přitom je návrh, který se posléze opravdu uskutečnil, že nový chrám vznikne obestavením původního, v němž se během výstavby budou nadále konat bohoslužby. Už v roce 1684 také existoval projekt nového kostela, nebyl však realizován. Zděný kostel totiž zůstal ve fázi návrhů a plánů dalších sto let.

V březnu 1786 kaplan Franz Ludwig píše konsistoři, že kostel se přes všechny opravy brzy zřítí a pro shromáždění věřících je zcela nevhodný, ba nebezpečný. Teprve nyní se běh věcí pohnul kupředu, vrchnost odsouhlasila plány i rozpočet a v roce 1789 se započalo s přípravnými pracemi. Základní kámen byl položen roku 1790, slavnostního vysvěcení se kostel dočkal 22. října 1793. Na čtyřletém budování kostela se podílelo několik desítek regionálních řemeslníků a umělců, včetně známých místních podnikatelů Johanna Kašpara Olbricha a Johanna Kašpara Weisse (jejich náhrobky patří k dominantám zdejšího hřbitova).

Výstavba zřejmě začala od sakristie a kněžiště a skutečně zpočátku probíhala při plném provozu dřevěného kostelíka. Už roku 1790 se však bohoslužby v dřevěném kostele staly nemožnými a přesunuly se do soukromé kaple bratří Weissů na Kapličkovém vrchu. V lednu 1792 se již stavělo průčelí nového kostela. Autorem portálu hlavního i bočních vstupů byl kameník Anton Knott z Maletína, který si také svou práci označil rokem 1791. Nad hlavním portálem najdeme pískovcovou desku s latinským textem, v němž je zakomponován i letopočet dokončení kostela 1793.

Podle dochovaných záznamů na rozpis dokončovacích prací dohlížel krnovský stavitel Johann Mihatsch, který byl patrně i projektantem kostela. Výsledná podoba má barokně-klasicistní ráz. Podélná loď je na východě zakončena odsazeným kněžištěm a obdélnou sakristií, nad hlavním vstupem ční věž původně završená zvoncově-mansardovou střechou, kterou dnes nahrazuje jednoduchá stříška. Na fasádě kostela zaujmou i sluneční hodiny z roku 1791 na jižní zdi či prastarý náhrobní kámen s nápisem a motivem lebky a zkřížených hnátů, vtělený do zadní zdi kostela.

Hlavní oltář zdobí obraz Nejsvětější Trojice od vídeňského autora Johanna Franze Greipela. Jeho možným vzorem byl oltářní obraz rakouského barokního malíře Paula Trogera Klanění Nejsvětější Trojici sv. Erhardem (1740). Pravý boční oltář sv. Kříže vytvořil Andreas Koschatzky, levý zasvěcený sv. Janu Nepomuckému původně zdobil obraz Dominika Kindermanna. Původní varhany pocházely z dílny

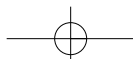

Všem stávajícím
i novým klientům
přejeme spokojené prožití
vánočních svátků
a úspěšný Nový rok 2014

team
týmové plánování

Finanční centrum, Husova 10,
tel.: 734 763 553

Josefa Staudingera z Andělské Hory, roku 1843 je na popud vynikajícího hudebníka Johanna Weisse nahradily jiné od Floriana Geisslera z Arschen, které byly 1915 opět vyměněny za nové, pocházející z krnovské firmy bratří Riegrů. Na první pohled zaujme zdobená kazatelna, práce stolaře Kašpara Riedla z Jelení, který pro kostel zhotovil i lavice a další vybavení. V roce 1823 přibyla jako protějšek kazatelny stříška ke křtitelnici od Johanna Raaba z Bruntálu se sousoším Křtu Krista od Bernarda Kutzera z Horního Údolí. Tento sochař je i autorem sousoší pro obnovený boční oltář sv. Jana Nepomuckého (Kindermannův obraz po renovaci zmizel). Křížovou cestu kostelu věnovali teprve v roce 1843 manželé Christoph a Elizabeth Teltcherovi.

S druhým svatostánkem Malé Morávky, pozdně barokní **kapli Nejsvětější Trojice na Kapličkovém vrchu**, jsou spojena jména podnikavých rodin Schilderů a Weissů. V prvopočátku měla na tomto místě stát středověká strážní věž, kterou prý zbořila drancující švédská vojska v poslední fázi třicetileté války (uvádí se rok 1641). V letech 1690-1693 zde nechal Václav Schilder (uváděný v pramenech i jako N. nebo Jeremiáš Schilder) postavit roubenou kapli se zděným presbytářem. Údajným důvodem pro její výstavbu byl slib zámožného podnikatele, jež náhle postihla břišní choroba. Ve strachu ze smrti se měl Schilder v modlitbách zavázat k tomu, že uzdraví-li se, postaví na svém pozemku kapli. Nemoc skutečně zakrátko ustoupila a Schilder svůj slib dodržel. Stavbu měli podpořit i další obyvatelé obce, třebaže byla kaple od počátku soukromou.

Pozemek, na němž kaple stojí, získal po rodině Schilderově v polovině 40. let 18. století Antonín Weiss. Poněvadž kaple byla již více než půlstoletí po svém vzniku poškozená, postarali se jeho synové Karel Josef, Johann Kašpar i ryžovištský Augustin Weiss o opravu. Poměrně rozsáhlá renovace proběhla v roce 1765. Zděný trojboký presbytář zůstal zachován, byl pouze nově zaklenut a vymalován. Na místě roubené lodi vznikla kompletně nová, zděná a asi o třetinu plochy větší obdélníková loď. Ze staré kaple pocházejí rovněž unikátní dřevěné stropní kazety, zdobené sakrálními malbami. Zobrazují výjevy z Ježíšova života a podobizny postav z Nového zákona. Dvě řady kazet byly zřejmě doplněny až při rozšíření kaple v roce 1765. Stropní výzdobu doplnily fresky na čelní stěně lodi kolem vítězného oblouku. Zobrazují anděly a citáty z bible.

Z mobiliáře kaple se do dnešních dnů mnoho nezachovalo. Jak uvádí Igor Hornišer, zvon s datem 1727 byl z věže sňat a odcizen v 60. letech 20. století, rokokové varhany byly odvezeny do Karlova a poté již zničené patrně do Brvence, dochoval se pouze jeden ze čtyř barokních svícňů a dva ze tří obrazů, z nichž jeden je dílem malíře Jana Kryštofa

Handka. Malíř vytvořil oltářní obraz Korunování Panny Marie v roce 1765 na zakázku majitelů kaple. Obraz byl v 50. letech 20. století přenesen do moráveckého kostela, později zapůjčen do Luhačovic a nyní se nachází v biskupském depozitáři ve Fulneku. V Malé Morávce tak zbývá pouze obraz sv. Tekly od neznámého autora.

Kaple byla slavnostně vysvěcena 6. června 1767 a zasvěcena Nejsvětější Trojici. Podle Igora Hornišera se po přestavbě nápadně podobala původnímu dřevěnému kostelíku v Malé Morávce.

Kaple byla během své existence opravována několikrát. Druhá renovace proběhla za dalších sto let, jak o tom svědčí i kámen s letopočty 1765 a 1865 vsazený do východního nároží lodi. Stav kaple se jako havarijně opět přihlásil ve třicátých letech 20. století. Majitelem byl v té době papírnický Rudolf Müller, který se však ocitl ve finančních nesnázích, a tak musela být k záchraně kaple vytvořena sbírka vedená farářem Františkem Šimkem. Do roku 1936 byla vyměněna střešní krytina, restaurován strop a obrazy. Slavnostní otevření kaple 26. července 1936 se konalo jako velká kulturní událost.

Další a zřejmě nejhlubší propad následoval po roce 1945. Kaple přestala být využívána k církevním účelům a v 70. letech se dokonce stala úschovnou pro hlavní rozvaděč retranslační stanice. Paradoxně díky tomu v zuboženém stavu přežila do 80. let. Kapli na pokraji zkázy se podařilo v roce 1985 zachránit. Dřevěná věž byla rekonstruována, střecha opravena, kazetový strop a freska znovu restaurovány. V roce 1992 dostala kaple novou fasádu, obnoveno bylo i torzovité zábradlí hudební kruchty a do kaple byla zavedena elektřina. Celková částka za opravy dosáhla půl milionu korun. V 90. letech byly provedeny další úpravy interiéru, na renovaci kamenného schodiště vedoucího ke kapli se podíleli i rodáci odsunutí do Německa. Kaple dostala repliku původního zvonu. Od roku 1994 je opět přístupná veřejnosti jako Soukromé muzeum Kapličkovy vrch.

Muzeum v kapli Nejsvětější Trojice založil Ing. Ivan Hornišer a jeho syn Igor, který je vede dodnes. Hlavní část stálé expozice, kterou oba kurátoři v kapli instalovali, představuje kolekce vykopávek pocházejících přímo z Kapličkového vrchu a také ze zdejších štol. Exponáty dokumentují jak běžný život obyvatel obce, tak jejich těžební, dřevařskou a zemědělskou činnost. Vedle archeologických nálezů a předmětů denní potřeby najde návštěvník v muzeu i listiny dokládající vznik železniční trati v Malé Morávce či propagační materiály a reklamní cedule místních podnikatelů. K sakrálnímu životu obyvatel se vztahuje plechová silueta sv. Antonína, patrona pastýřů, která byla dříve upevněna na skále nad obcí, a také nákrsky původní podoby dřevěného kostela Nejsvětější Trojice.

Z podkladů Igora Hornišera ZN

Kostel sv. Jakuba staršího v Dolní Moravici

O významu Dolní Moravice svědčí fakt, že již roku 1351 se zde uvádí farní kostel sv. Jakuba staršího. Dnes už jen filiální kostel stojí na pahorku nad návsi a jeho současná podoba je výsledkem dvou přestaveb. Původní středověký kostel stál na tomtéž místě a poprvé byl přestavěn roku 1593 mistrem Joachimem. Stalo se tak za protestantského pastora Jana Albrechta, který zde působil od roku 1585. Během rekatolizace, konkrétně v roce 1624, byl na moravickou faru ustaven katolický farář Jan Elsner, jež už po třech letech vystřídal Ondřej Schindler. Katoličtí kněží měli údajně velké problémy s věřícími, kteří odmítali přestoupit na katolictví, a tak se domáhali jejich účasti na bohoslužbách peněžitými sankcemi. Záznamy o těchto pokutách svědčí o tom, že ještě v roce 1657 někteří zatvrzelí evangelíci raději zaplatili požadovaný obnos 18 krejcarů, než by museli vstoupit do kostela. Za zmínku také stojí, že v Dolní Moravici od roku 1658 pět let působil Kryštof Alois Lautner, pozdější šumperský děkan, který

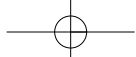
Nashledanou v novém roce.

www.bpdesign.cz

PF 2014.

Okružní 13, 795 01 Rýmařov, CZ, tel.: 554 212 646, 777 212 696

byl v roce 1685 upálen v Mohelnici coby oběť čarodějnických procesů. Poté musely být všude tam, kde Lautner sloužil, opakovány jím udělené svátosti, což v moravické farnosti znamenalo znovu pokřtít 92 věřících.

Druhá, klasicistní přestavba moravického kostela, jejímž výsledkem je současný vzhled, následovala v roce 1795, neboť v červnu 1794 do budovy chrámu sedmkrát uhořel blesk a značně jej poškodil. Na renovaci přispěl z velké části řád německých rytířů. Autoři přestavby zachovali ze středověkého kostela původní hranolovitou věž a presbyterium se sakristií, sloužící nyní jako boční kaple. Mezi tyto starší části byla vestavěna nová loď, nově orientovaná tak, že původní délka kostela tvoří její šířku a osa lodi s kněžištěm tvoří s původní orientací pravý úhel. Obdélníková loď se zaoblenými rohy je na jihu zakončena mírně odsazeným kněžištěm, k východní stěně přiléhá zmíněná boční kaple, k západní věž, vstup je na severu. V severní části kostela byla vystavěna hudební kruchta na osmi sloupech, na níž na-

jdeme zdobené klasicistní varhany. Slohovou různost starší a novější části prozrazují okna - štíhlá v kapli, štěrbinová ve věži a široká v lodi - i opěrné pilíře boční kaple oproti hladké fasádě lodi. Viktor Pinkava hodnotí toto propojení jako „méně úhledné a nesouměrné“. Ve vnitřním vybavení kostela zaujme zvláště iluzivní nástěnný oltář, nesoucí obraz sv. Jakuba staršího od Johanna Franze Greipela z doby před rokem 1798. Mariánský boční oltář zdobí obraz Panny Marie Immaculaty a sv. Josefa od Johanna Michaela Mathera a sochy sv. Kateřiny a Barbory, protější oltář sv. Kříže obraz Malé kalvárie a sv. Jana Nepomuckého se sochami sv. Veroniky, Maří Magdaleny a andělů. Bohumil Samek uvádí mezi původním vybavením i kazatelnu se sochou žehnajícího Krista a soubor křížové cesty od Josefa Františka Pilze z 60. let 18. století. Lubica Mezerová připojuje masivní křtitelnici a dřevěný oltář v boční kapli. Umíráček ve věži s reliéfem sv. Josefa ulil Jan Antonín Behr v Olomouci v roce 1734. ZN

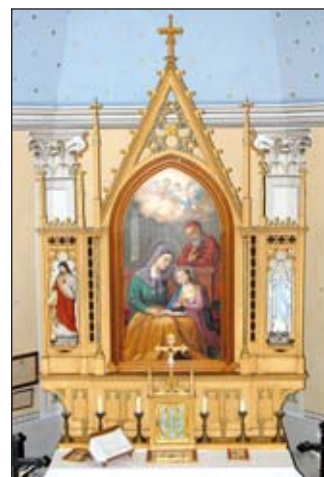
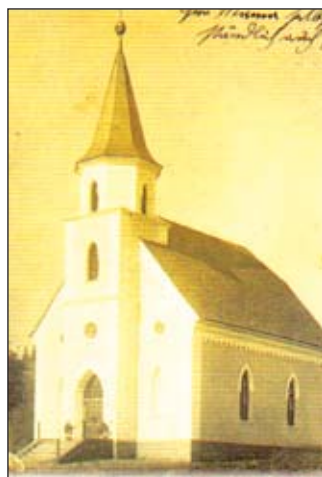
Kaple sv. Anny v Nové Vsi

Nová Ves náležela k rabštejnskému, resp. janovickému panství, a přifařena tedy nebyla do Moravice, nýbrž do Rýmařova. Pro věřící v odlehle části regionu to musela být značná komplikace, uvážíme-li, že Nová Ves byla v zimních měsících často odříznutá od okolního světa. Tendence k pořádání bohoslužeb v místě se pojí s velkou morovou ránou, která na obyvatele Nové Vsi dopadla roku 1714. Nemoci zde podlehl na sto osob a přeživší se zavázali v den sv. Anny (26. července) slavit díkůvzdání. Mor poté skutečně odezněl a Novoveští pak slavili sv. Annu každý rok.

Pamětnice Anna Hladká, rozená Riedlová, vzpomíná, že v den sv. Anny ráno se sešli všichni obyvatelé vesnice v kostele. Malé dívky byly oblečeny do bílých šatů. Starosta přečetl z pergamenové listiny zprávu o moru a poté se procesí s křížem vydalo pěšky na mši do rýmařovské kaple v Lipkách. Poutníci zpívali osmislokovou píseň Mutter Anna Lied od zdejšího učitele Pitsmanna (Pitchmana). V této písni je vedle proseb o ochranu zaznamenána i zpráva o morové epidemii a jejích obětech: *Menschen, alt und jung an Jahren / neunundneunzig an der Zahl, / muſten durch die Pest hinſahren / Gottes Priester der letzte war*. Po návratu procesí do vesnice se věřící znovu sešli v kapli sv. Anny, poté se odebrali do svých domovů a opět se setkali večer při tancovačce v Dittrichově hostinci na samém vrcholu obce u malebné vyhlídky.

Vzpomínky Anny Hladké se vztahují již na meziválečné období, kdy v Nové Vsi stála nynější kaple. Lubica Mezerová předpokládá, že na místě současné novogotické kaple sv. Anny dříve stála dřevěná kaple téhož zasvěcení, v pramenech však o ní není zmínka. Zcela jistě stála v Nové Vsi malá zděná kaplička, zřejmě z roku 1848, avšak ta byla na jiném místě. Na dobové pohlednici z roku 1908 ji identifikujeme nalevo od budovy staré školy. Na pohlednici z počátku 20. let není po kapli ani památka, zato napravo od školy se již tyčí dnešní novogotická kaple. Výstavba novoveské kaple sv. Anny je doložena přesně. Městské muzeum Rýmařov archivuje dokumenty související se stavbou kaple včetně originálu návrhu kaple z dílny rýmařovského architekta Franze Plachta z března roku 1922. Náklady na veškeré stavební práce se podle předběžného rozpočtu, který stavitel osadě vypočetl, vyšplhaly na 165 tisíc prvorepublikových korun.

Kaple sv. Anny byla tedy vystavěna v roce 1922 v tehdy moderním novogotickém stylu. Jednolodní stavba stojí v horní části vesnice, poblíž jedné ze serpentinových zatáček, jež vedou k vyhlídce. Je to nepřehlédnutelná stavba, ačkoliv dnes ji už obklopují vzrostlé stromy.

Charakteristickými prvky architektury jsou štíhlá věž nad hlavním vstupem a lomený oblouk dveří i úzkých oken. Okénko nad portálem má podobu jednoduché rozety.

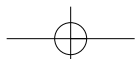
Interiér potěší slohovou jednotou vybavení i výzdoby. Dominantou je dřevěný oltář s obrazem Vyučování Panny Marie od F. Templera z roku 1922 a dvěma menšími sochami Krista a Panny Marie. Tentýž autor namaloval obrazy křížové cesty ve zdobených dřevěných rámech. Výzdobu doplňuje několik soch světců a nesignovaný obraz se stejným námětem, jaký najdeme na oltáři. Součástí vnitřní výzdoby je také nástěnná malba, v kněžišti evokující hvězdnou oblohu, v lodi členící stěny iluzivními sloupy. Na zdi za oltářem najdeme nápis: *Gemalt im Juli 1928 Emil Kunze Gr. Stohl*. Protiváhou oltáře je dřevěná kruchta podepřená dvojicí zděných sloupů s dosud funkčním harmoniem firmy Peloubet Pelton & Co. Ve věži se nachází zvon, starší než samotná kaple. Byl odlit v roce 1746 v Olomouci pro Novou Ves, jak svědčí nápis *Gossen in Ollmytz anno 1746 vor die Gemain Neuhoffmansdorf*. Tento zvon, zdobený reliéfy sv. Anny, Panny Marie a sv. Jáchyma, je zřejmě jediným hmatatelným dokladem existence původní kaple v Nové Vsi.

V blízkosti kaple sv. Anny, na protější straně zatáčky, najdeme hřbitov obehnaný kamennou ohradní zdí. Pohřbívalo se na něm ještě před druhou světovou válkou. ZN

Děkujeme všem zákazníkům
za projevenou přízeň
a přejeme příjemné prožití
svátků vánočních,
pevně zdraví a mnoho úspěchů
v novém roce 2014

**KLEMPÍŘSKÉ A
POKRYVAČSKÉ PRÁCE
JASTR**

Jan Štěpaník, tel.: 604 732 503
Zdeněk Jančík, tel.: 604 322 245
Jaroslav Struhár, tel.: 606 146 847

Zámecká kaple sv. Floriána a Hilária v Janovicích

Největší dominantou Janovic je zámek, v němž lze nalézt zámeckou kapli sv. Floriána a Hilária, která byť soukromá, sloužila údajně k veřejným bohoslužbám (Janovice byly stejně jako Janušov a Edrovice přifařeny do Rýmařova). Kaple je umístěna v přízemí objektu, v 17. století se však mše konaly v samostatné chrámové budově, kterou nechal postavit poslední z Hoffmannů Wolfgang Bedřich (konvertoval roku 1655 ke katolictví). Měl zájem, aby janovické sídlo zůstalo důstojným centrem moci janovické linie rodu, proto se rozhodl provést rozsáhlé úpravy své rezidence. V letech 1656-1658 nechal postavit mimo hlavní objekt kruhovou kapli. Později zanikla a její umístění není zcela jasné.

V srpnu 1683 proběhly ve městě velké oslavy v režii hraběnky Marie Alžběty Dietrichsteinové Hoffmannové v souvislosti s přenesením ostatků patrona janovického panství sv. Hilária z Říma. Rýmařované světce omylem pokládali za svého krajana a prokazovali mu velkou úctu. Část dnešní Bartákovy ulice se do roku 1945 nazývala Hilarigasse. Důležité bylo, že se světec stal na přání hraběnky patronem panství a zámecká kaple byla zasvěcena sv. Hilářiovi a sv. Floriánovi.

Podle plánů architekta Marcela Amadea Izidora Gannevala měla nová zámecká kaple zaujmout prostor v přízemí severozápadního rohu nového křídla, sakristie měla být umístěna do válcové nárožní věže a na oratoř se mělo sestupovat z prvního patra. Patrně někdy po roce

1763 byl ale plán změněn a kaple byla zřízena ve spojovacím křídle, kde je dnes. Z její původní výbavy a výzdoby se nezachovalo nic, s výjimkou blednoucích erbů Harrachů a Lobkoviců, otisku zmizelého oltáře a zbytků výmalby z přelomu 19. a 20. století. Z literatury lze pouze doložit, že autorem oltářního obrazu měl být janovický rodník, významný malíř Jan Kryštof Handke. *Z textů Jiřího Karla ZN*

Kostel Povýšení sv. Kříže ve Staré Vsi

Až do druhé poloviny 18. století byla Stará Ves přifařena k Rýmařovu. Teprve v letech 1776-1777 zde byl vybudován samostatný kostel, a to jak se na průmyslovou obec sluší, v objektu staré manglovný = tůňny lnu, kterou obci daroval hrabě Harrach. Farní kostel Povýšení sv. Kříže byl vystavěn na náklady vrchnosti a několika dobrodinců, obec se podle nadačního listu z roku 1803 zavázala kostel udržovat a přispívat i na plat faráře. Ten bydlel jako expozitní kněz ve Staré Vsi již v roce 1776, farnost byla zřízena teprve v roce 1843.

Staroveský kostel Povýšení sv. Kříže má velmi osobitý sloh, který zvenjšku charakterizuje poměrně nízká střecha a vysoká štíhlá věž nad hlavním vstupem. Interiér však překvapí svou prostorností (v roce 1832 byl kostel rozšířen) a relativně dobrým stavem, který svědčí o tom, že lidé kostel navštěvují a pečují o něj. Vnitřní vybavení a výzdoba jsou

neokázalé a jistě ne ve všech případech původní (např. křížová cesta), nicméně stylově sladěné. Na první pohled zaujme půlkruhové kněžiště s vitrážovými okny a bílým oltářem, jemuž nedominuje obraz, ale pouhý kříž a několik soch, v lodi pak zřejmě původní kazatelna, s níž stylově souzní jak protějšší velký obraz s námětem sv. Kříže, tak varhany na hudební kruchtě. Ta zaujímá nejen prostor za hlavním vstupem, ale vyběhá na obou stranách i do střední části lodi v podobě částečného ochozu. Ze spodního pohledu zaujme vyřezávané dřevěné obložení jejího zábradlí. Zajímavé zdobení nesou i čela dvou krátkých lavic v lodi a také lavice s harrachovským erbem uschovaná pod kruchtou, která byla vyhrazena přímo pro rodinu hraběte. Vlastní prostor, řadu lavic nad sakristií s výhledem na kněžiště a samostatným vchodem zvenčí, měly v kostele vyhrazeny také řádové sestry františkánky, které v blízké bu-

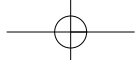
divě mateřské školy opatrovaly děti dělníků z harrachovských závodů.

Velikost kostela svědčí o tom, že obec bývala dříve hojně obydlená (údaje z 19. století dokládají počet kolem 2500 obyvatel a přifařena do Staré Vsi byl i Žďárský Potok), dnes je jeho prostornost spíše na překážku snahám o renovaci. Ač je kostel na první pohled dobře zachovalý, jeho stav zhoršuje dlouhodobé pronikání vlhkosti do spodního zdiva (kostel obklopuje mokřina, za kostelem dokonce vyvěrá pramen). *ZN*

KOVOŠROT - MORAVIA CZ a.s.

Přejeme příjemné prožití vánočních svátků a šťastný Nový rok,
mnoho zdraví, štěstí a úspěchů v roce 2014.

www.kovosrot-moravia.cz

Interiér kostela v Dolní Moravici

Interiér kostela v Jamarticích

Interiér kostela ve Stránském

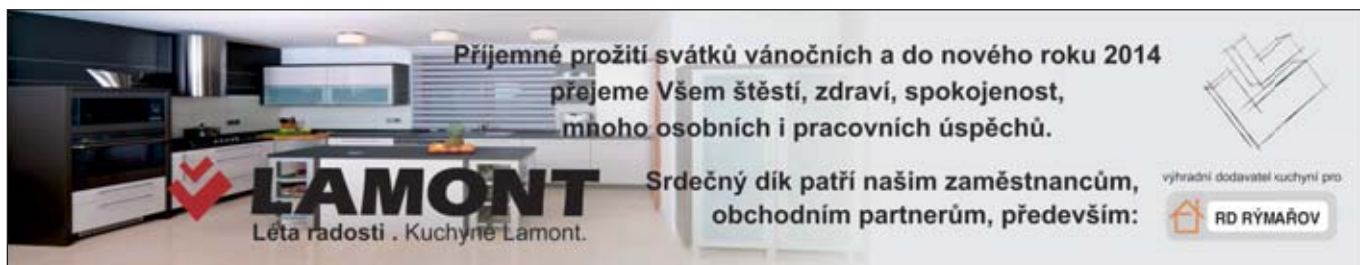
Interiér kostela ve Velké Štáhli

(Prameny: Bartoš, Josef a kol.: *Historický místopis Moravy a Slezska 1848 - 1960*, Ostrava 1974; Dědková, Libuše: *Kostel Nejsvětější Trojice v Malé Morávce*. In: *Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě*, Ostrava 2007; *Erinnerungen an den Heimatkreis Römerstadt/Altwater*, Gießen 1996; Hornišer, Igor: *Pozdně barokní kaple Nejsvětější Trojice v Malé Morávce*. In: *Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě*, Ostrava 2007; Hornišer, Igor: *Deset let Muzea Kapličky vrch*. In: *Sborník bruntálského muzea*, Bruntál 2002; Krčmářovi, Vlastimil a Eva: *Sakrální barokní architektura na Rýmařovsku*. Ostrava 2008; Mezerová, Lubica: *Dolní Moravice - zástavba a významné objekty*, rukopis; Mezerová, Lubica: *Seznam nemovitých kulturních památek okresu Bruntál*, Bruntál 2000; Nedbalek, Johannes: *Farní kronika Velké Štáhlé*, přel. Jaroslav Dürcháněk; Pinkava, Viktor: *Místopis Moravy. Unčovský a Rýmařovský okres*, Brno 1922; Richter, Robert: *Naše Ryžoviště; Farní kronika Ryžoviště*; Samek, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska 1*, Praha 1994; Samek, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska 2*, Praha 1999; Schmid-Braunfels, Josef: *Dějiny města Ryžoviště*; Šindlářová, Irena: *Historie a současnost obce Ondřejova, Rýmařov 2000*; Turek, Adolf: *Místopisný rejstřík obcí Severomoravského kraje, díl I. a II*, Opava 1974; Velebný, Ladislav: *Historie obcí Dolní Moravice - Horní Moravice - Nová Ves*, rukopis; dokumenty k výstavbě kaple sv. Anny v Nové Vsi - archivní materiál Městského muzea Rýmařov; text písně *Mutter Anna Lied* - kopie.)

**Klidné, provoněné Vánoce,
optimistický vstup
do nového roku,
zdraví, štěstí
a porozumění,
mnoho pracovních
i osobních úspěchů
a dobré naladění
všem čtenářům přeje
redakce Rýmařovského horizontu,
redakční rada
a středisko volného času Rýmařov**

Foto: Zbyněk Špěšný

**Příjemné prožití svátků vánočních a do nového roku 2014
přejeme Všem štěstí, zdraví, spokojenost,
mnoho osobních i pracovních úspěchů.**

LAMONT Srdечný dík patří našim zaměstnancům,
obchodním partnerům, především: **RD RÝMAŘOV**

Léta radosti . Kuchyně Lamont. výhradní dodavatel kuchyní pro

Vydavatel: Středisko volného času Rýmařov, Okružní 10, 795 01 Rýmařov, tel./fax: 554 211 410, <http://www.svcrymarov.cz>
Odpovědný redaktor: Mgr. Jiří Konečný. **Adresa redakce:** Bartáková 21, 795 01 Rýmařov, tel.: 554 230 459, mobil: 732 102 489, e-mail: rymhor@seznam.cz
Vyšlo dne: 17. 12. 2013. Příspěvky do řádného vydání Rýmařovského horizontu laskavě zaslejte nejpozději do 9. 1. 2014.
Další pravidelné číslo vyjde 20. 12. 2013.
Grafická úprava novin a inzerce: Tiskárna APRO Bruntál, Ruská 10, 792 01 Bruntál, tel./fax: 554 23 00 27, e-mail: apro@iol.cz.
 Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR pod značkou MK ČR E 11017. **Cena 20 Kč**

